

ISSN 1109-6659

ΤΙΜΗ 3 €

www.dedalus.gr

Δαίδαλος

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ • ΤΕΥΧΟΣ 2 ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2003

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

συγγραφέων

HELLENIC
AUTHORS'
SOCIETY

Πόλεμος και (;) Ειρήνη:

Κείμενα των Κάρλος Φουέντες,

Τζούλια Κριστέβα

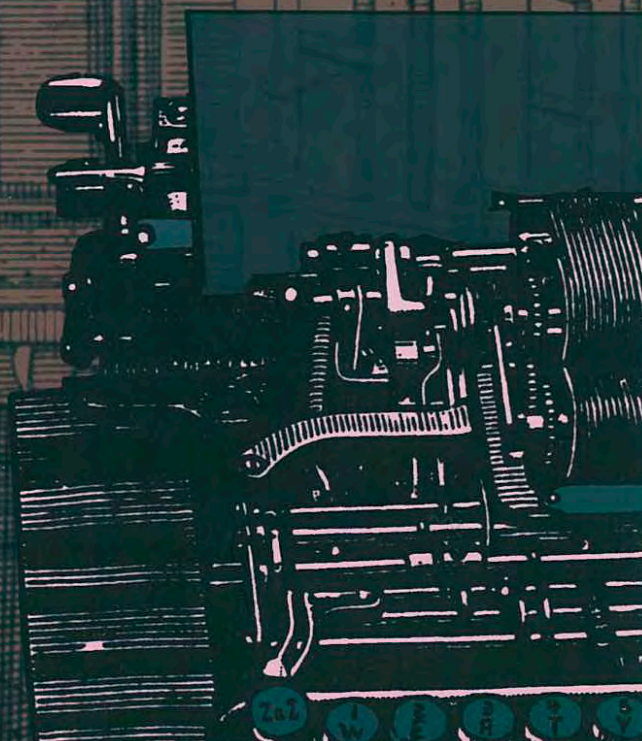
Κλαούντιο Μάγκρις

Το προφίλ του Έλληνα συγγραφέα

Μαρία Κοδάμα

Τα βιβλία του εξαμήνου

Λαβύρινθοι

ΤΖΟΪΣ ΚΑΡΟΛ ΟΟΥΤΣ

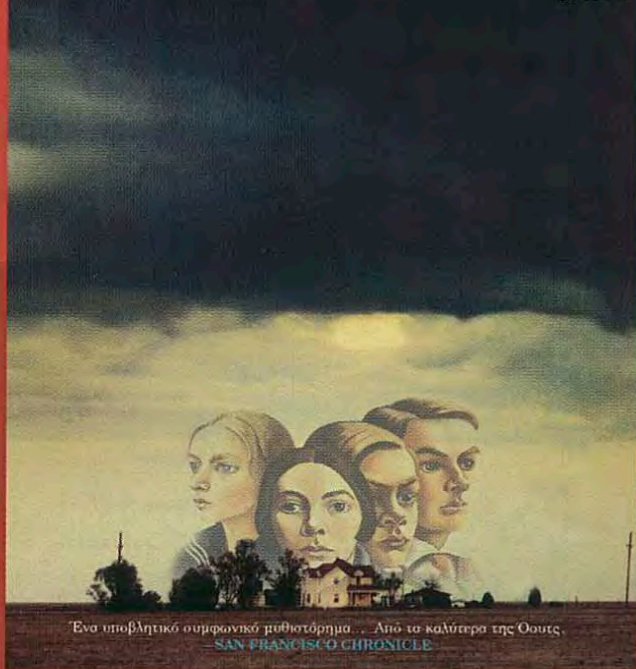
Οικογένεια Μαλβέινι

ΤΖΟΪΣ ΚΑΡΟΛ ΟΟΥΤΣ

Οικογένεια Μαλβέινι

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΚΑΙΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ελληνικά
Γράμματα

Ένα υποβλητικό συμφωνικό μυθιστόρημα... Από τα καλύτερα της Οούτς.
SAN FRANCISCO CHRONICLE

νος στα βαθιά

Ένας ύμνος στα βαθιά ανθρώπινα αισθήματα.

Η ιστορία μιας οικογένειας που καταφέρνει να γεφυρώσει τα χάσματα του παρελθόντος και να προχωρήσει ενωμένη στο μέλλον!

Ελληνικά
Γράμματα

www.ellinikagrammata.gr

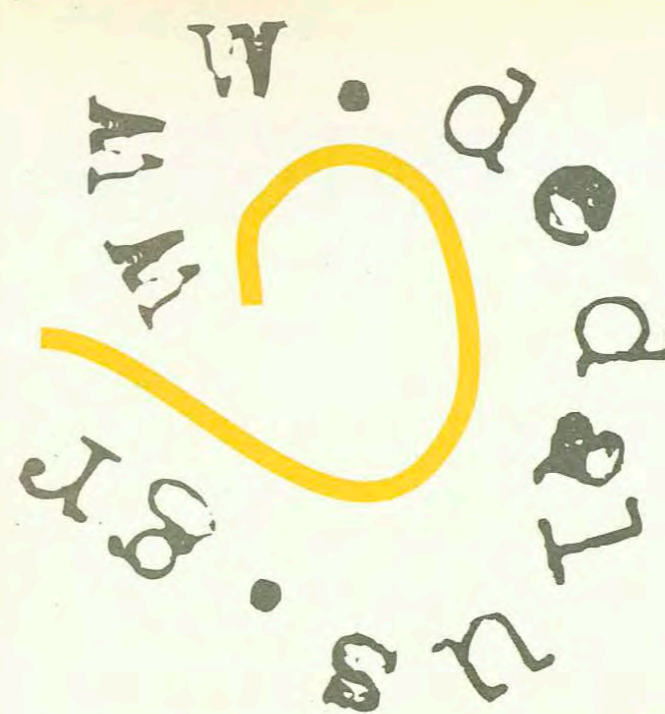
ΤΖΟΪΣ ΚΑΡΟΛ ΟΟΥΤΣ
Οικογένεια Μαλβέινι

ανθρώπινα αισθήματα.

Μαλβέινι ΤΖΟΪΣ ΚΑΡΟΛ

βαθιά ανθρώπινα αισθή

Ένας ύμνος στα βαθιά ανθρώ

Ψηφιοποιημένα κείμενα
στον κόμβο Dedalus

Όπως ανακοινώσαμε και στο προηγούμενο τεύχος, σ' αυτή τη σελίδα θα έχουμε κάθε φορά πληροφορίες και στοιχεία που αφορούν την αποτελεσματικότερη χρήση του κόμβου **Dedalus**. Σ' αυτό το τεύχος θα επιμείνουμε σε ένα χαρακτηριστικό στοιχείο του κόμβου μας. Πρόκειται για την πολυπληθή ύπαρξη συνδέσμων (links) που επιτρέπουν τη μετάβαση σε συγγενείς ιστοσελίδες στον κυβερνοχώρο. Να επαναλάβουμε εδώ, για τους καινούργιους αναγνώστες μας, ότι κανένας άλλος ηλεκτρονικός κόμβος στην Ελλάδα δεν παρέχει συγκεντρωμένους τόσους συνδέσμους που αφορούν τη συγγραφική και την εν γένει δημιουργική εργασία. Οι σύνδεσμοι αυτοί, που ανανεώνονται σε τακτή (δμηνιαία) βάση, αποτελούν μοναδικό εργαλείο για πολλούς χρήστες. Μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί και πανεπιστημιακοί, φυσικά συγγραφείς, αλλά και απλοί αναγνώστες, μπορούν χάρη σ' αυτή τη διαδραστική μορφή εγκυκλοπαιδικής γνώσης να μετατρέψουν τον υπολογιστή τους σε εργαστήριο δημιουργίας και πνευματικής απόλαυσης.

Τα «links» της Εταιρείας βρίσκονται στο υπομενού «Ηλιοβασίλεμα» του www.dedalus.gr. Βιβλιοθήκες, μουσεία, εφημερίδες, περιοδικά, λεξικά, εγκυκλοπαίδειες, μεταφραστικά εργαλεία, ακόμα και εικονογραφικό υλικό παντός είδους συγκεντρώνονται εδώ. Μπορείτε να ξεκινήσετε την «περιήγησή» σας ερευνώντας μερικά από τα πιο δημοφιλή και φιλικά στον χρήστη, όπως είναι τα λεγόμενα e-texts, δηλαδή, τα ψηφιοποιημένα κείμενα.

Οι τέσσερις τύποι e-texts που προτείνουμε εδώ, το **Project Gutenberg**, το **ClicNet**, η **Bibliomania** και το **Carrie**, παρέχουν εκατοντάδες χρήσιμα κείμενα, από τον Αριστοτέλη έως τον Σαίξπηρ κι από εκεί έως τον Προυστ ή τον Κάφκα, που πολύ εύκολα μπορεί κάποιος να «κατεβάσει» στον υπολογιστή του. Η δυνατότητα να δουλέψουμε στη συνέχεια ερευνητικά, κριτικά, συγκριτικά κ.λπ. πάνω στις ψηφιοποιημένες

εκδοχές των κειμένων, ή απλώς να εντοπίσουμε μια περικοπή, αποδεικνύει από την πρώτη στιγμή τη χρησιμότητά τους. Προτείνουμε επομένως στους νέους χρήστες του κόμβου να εξερευνήσουν αυτούς τους δικτυακούς τόπους πριν χρειασθούν κάποιο κείμενο. Μ' αυτόν τον τρόπο θα γνωρίζουν εκ των προτέρων, σε ποιά απ' όλα τα sites θα στραφούν όταν η ανάγκη τους υποχρεώσει για παράδειγμα, να εντοπίσουν πολύ γρήγορα ένα χωρίο από τον Πλάτωνα ή τον Δάντη. Στο υπομενού των e-texts, που παρέχει ο κόμβος της Εταιρείας, υπάρχουν και άλλοι, λιγότεροι γνωστοί τύποι, που αφορούν ειδικά βιβλιογραφικά ενδιαφέροντα.

ClicNet
http://clicnet.swarthmore.edu
culture

WELCOME!
PROJECT GUTENBERG
Fine Literature Digitally Re-Published
This is the Official Project Gutenberg Web site
Quick Search
www.promo.net/pg

bibliomania

read study research shop search

Full Text Search
● Click on search button
● Use drop down menus to specify search area
● You can specify any level down to individual book chapters
● Enter search terms and click "go"

Author/Title Search
● Use the search box below to
● Put book title in inverted case

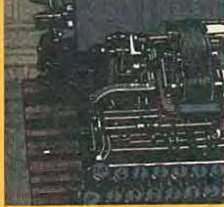
www.bibliomania.com

CARRIE
A FULL-TEXT ELECTRONIC LIBRARY

The Stacks
English: By Author

- 12th Indiana to Aristotle
- Arnold to Bleier
- Bierce to Byron
- Cabell to Coombs
- Cooper to Descartes
- LeFanu to Martin of Tours
- Martyrdom to Morgan
- Morley to Ogden
- Okumura to Plunkett
- Plutarch to Reese

www.history.cc.ukans.edu/carrie/stacks/

ΣΤΟΝ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

...Όμως προσομοιώσεις λαβυρινθών, σκοτεινές κατασκευές δεν έπαψαν να χτίζονται με νέα υλικά με καινούργια τέρατα, θύματα, ήρωες, ηγεμόνες, φτιάχνονται προπαντός λαβύρινθοι με λέξεις κάθε χρονιά μπαίνουν μέσα τους νέες φουρνιές αγόρια και κορίτσια, με φόβο μαζί κι αψηφισιά για τις παγίδες, τις καταπακτές, τ' αδιέξοδα φιλοδοξώντας να ξαναπλάσουν και να παίξουν το παλιό δράμα προσαρμοσμένο στα νέα δεδομένα δίνοντας στους κύριους ρόλους τα ίδια ονόματα Μίνωας, Πασιφάη, Μινώταυρος, Αριάδνη, Δαίδαλος, Ίκαρος, Θησέας.

Τίτος ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ, «Ιστορία του Λαβυρίνθου», 2002

μαρτυρίας σε όλον τον κόσμο. Το παγκόσμιο κίνημα ειρήνης αποκτά ξανά τις διαστάσεις που είχε στα χρόνια του πολέμου εναντίον του Βιετνάμ. Αυτή τη φορά το περιεχόμενο είναι διαφορετικό. Η ευρωπαϊκή απάντηση στον πόλεμο εκπροσωπεί μια ολόκληρη αντίληψη που αποτελεί συστατικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Κληρονομιάς. Όποιος υψώνει σήμερα τη φωνή του κατά του πολέμου, υπερασπίζεται τις αξίες της ευρωπαϊκής δημοκρατίας και την κουλτούρα της Ευρώπης.

Μετά από την παγκόσμια κινητοποίηση της 15ης Φεβρουαρίου, οι ιθύνοντες στις Η.Π.Α. φαίνεται πως έλαβαν αυτό το μήνυμα. Το περιοδικό *Newsweek*, σαφής αντίπαλος της αμερικανικής πολιτικής, επί πολλά τεύχη, ήδη από τον περασμένο Νοέμβριο, προπαγανδίζει εμμέσως, πλην σαφώς, τον πόλεμο κατά του Ιράκ στο τεύχος της 24ης Φεβρουαρίου (αμέσως μετά τις κινητοποιήσεις για την Ειρήνη), το εξώφυλλο εγκαταλείπει τους πολεμοχαρείς τόνους: ένας συνοφρυωμένος Μπους, τίτλος «America Alone», και υπότιτλος: «Μήπως το χάσμα για το Ιράκ πηγαίνει βαθύτερα από την πολιτική;»

Εμείς στην «περιφέρεια», γνωρίζουμε ότι το χάσμα είναι πράγματι βαθύτερο. Δεν αφορά τον δημοκρατικό λαό της Αμερικής ή τους διανοούμενους της. Αφορά την πολιτιστική στρατηγική με την οποία η θεσμική εξουσία από τον δεύτερο Παγκόσμιο και μετά επιζήτησε να προωθήσει τον ελεγκτατισμό της. Ο πολιτισμός του Μάλμπορο και της Κόκα-Κόλα, ο πολιτισμός του fast (food, read, fuck κ.λπ.) μετατρέπεται δεκαετίες τώρα την αγάπη για τη ζωή σε αγάπη για το γρήγορο και εύκολο (κέρδος, διάβασμα, έρωτα, κ.λπ.). Όπως θα διαβάσετε στο άρθρο της Τζούλια Κριστέβα (σ. 6-7), η φαντασίωση της ειρήνης είναι ανάπηρη πια: της λείπει η αγάπη για τη ζωή. Γι' αυτό ακόμα και το ίδιο το όνομα της Ειρήνης, σήμερα, μπορεί να αποκρύψει την αυθεντική της αξία (καθώς τονίζει σε παρεμφερές άρθρο του ο Κάρλος Φούντες, σ. 5). Κι ωστόσο υπάρχει πάντα ελπίδα. Αν ο Κλαούντιο Μάγκρις επιμένει (σ. 3) ότι «ο Δούναβης εκβάλλει στην Ελλάδα», οι πιθανότητες, για τις φαντασιώσεις της ειρήνης να γίνουν πραγματικότητα, παραμένουν ισχυρές. Οι κατεξοχήν παραγωγοί των φαντασιώσεων, οι συγγραφείς της λογοτεχνίας, φροντίζουν γι' αυτό...

Οι συγγραφείς, το έχουμε ξαναγράψει, είναι σκληρά εργαζόμενοι επαγγελματίες. Αλλά στη χώρα μας δεν έχουν ακόμα εξασφαλίσει βιώσιμη κοινωνική ασφάλιση. Η Εταιρεία Συγγραφέων καταθέτει σ' αυτό το τεύχος ένα ντοκουμέντο «δια πάσαν χρήσιν» (σ. 27), που μάλλον δεν τιμά την Πολιτεία.

Πολλοί ωστόσο αναρωτιούνται πώς ξεχωρίζεις έναν επαγγελματία συγγραφέα από κάποιον που απλώς δηλώνει ότι είναι. Διαβάστε προσεκτικά το άρθρο «Πορτρέτο του Συγγραφέα ως Επαγγελματία» (σ. 9-12), που καταγράφει σημαντικά συμπεράσματα από έρευνα της Metron Analysis (έγινε κατά παραγγελίαν του Ε.ΚΕ.ΒΙ.). Στις στήλες των «Λαβυρίνθων» θα διαβάσετε, μεταξύ των άλλων, για την εκδήλωση μνήμης προς τιμήν του Αλέξανδρου Κοτζιά. Στο ανοιξιάτικο τεύχος θα φιλοξενηθούν εκτενή αποσπάσματα από τις ενδιαφέρουσες εισηγήσεις. Έως τότε, προσοχή στα ονόματα: Μίνωας, Πασιφάη, Μινώταυρος, Αριάδνη, Δαίδαλος, Ίκαρος, Θησέας. Κι αν τα δεδομένα έχουν αλλάξει, το δράμα παραμένει παλαιό.

Ι Κ Α Ρ Ο Σ

Δαίδαλος
Τεύχος 2, Χειμώνας 2003
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
συγγραφέων

Φαξ: 210-8232543
E-mail: grwrsoc@otenet.gr
URL: <http://www.dedalus.gr>

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Εμπ. Μπενάκη 59, 106 81 Αθήνα
τηλ. 210-3891800, φαξ 210-3836658
www.ellinikagrammata.gr

Κλαούντιο Μάγκρις

Ο Δούναβης εκβάλλει στην Ελλάδα

Είμαι για μένα μεγάλη χαρά και συγκίνηση να βρίσκομαι εδώ μαζί σας για να παραλάβω –και μάλιστα από τα χέρια του Βασίλη Βασιλικού– αυτό το δείγμα της φιλίας και της εκτίμησής σας, αυτό το μεγάλο δώρο. Μου έρχεται στο μυαλό μια ιστορία που έγραψα εδώ και καιρό για κάποιον ψαρά που συνάντησα σ' ένα μικρό νησί στα βόρεια της Αδριατικής, και του οποίου η μοίρα με είχε ιδιαίτερα εντυπωσιάσει. Όταν δημοσίευσα αυτή τη διήγηση εκείνος ήταν πολύ περήφανος και την έδειχνε σε όποιον συναντούσε, αλλά δεν έτρεφε καμία εκτίμηση στο πρόσωπό μου, επειδή θεωρούσε ότι ο συγγραφέας εκείνης της ιστορίας ήταν αυτός και την είχε γράψει με την ίδια του τη ζωή. Κατά την άποψή του εγώ ήμουν απλώς ένας αντιγραφάρας, που την είχε μεταφέρει στο χαρτί. Ίσως δεν είχε άδικο. Ακόμα και ο Σάμπα, ο μεγάλος ποιητής, θυμάται ότι είχε γράψει ένα ποίημα για έναν στρατιώτη με τον οποίο υπηρετούσε μαζί τη στρατιωτική του θητεία, ποίημα για το οποίο ένα περιοδικό τον πλήρωσε πενήντα λίρες. Ο στρατιώτης λοιπόν του ζήτησε το μισό ποσό, δηλαδή είκοσι πέντε λίρες, ισχυριζόμενος πως χωρίς αυτόν το ποίημα δεν θα είχε γραφτεί. Αυτή τη στιγμή, καθώς προσπαθώ να σας εκφράσω τη βαθιά μου ευγνωμοσύνη για την αναγνώριση του έργου μου με το βραβείο που μου δίνετε, σκέπτομαι κι εγώ πως θα έπρεπε να το μοιραστώ με όλους εκείνους που χωρίς αυτούς τα βιβλία μου δεν θα είχαν έρθει στο φως.

Ο συγγραφέας, ακόμα κι όταν φαίνεται πως επινοεί τα έργα του, στην πραγματικότητα μεταγράφει ιστορίες και πράγματα που συνέβησαν στη ζωή του. Χωρίς κάποια πρόσωπα, κάποια χαμόγελα, χωρίς κάποια άτομα, χωρίς κάποια φώτα ή σκιές, χωρίς μερικές στιγμές ευτυχίας ή απόγνωσης, οι σελίδες του δεν θα είχαν γεννηθεί. Ακόμα και ο πιο ευφάνταστος συγγραφέας είναι ένα είδος γραμματέα της πραγματικότητας, ένας από εκείνους τους γραφιάδες που κάποτε στην πλατεία του χωριού έθεταν την πένα τους στην υπηρεσία των περιστατικών που τους διηγούνταν ο κόσμος και, κατά συνέπεια, της ίδιας της ζωής που έσφυζε γύρω τους. Σκέφτομαι τα αγαπημένα μου πρόσωπα –τους γονείς μου, τα παιδιά μου, τη Μαρίζα, τη σύντροφο της ζωής μου, φίλους και φίλες, δασκάλους– πρόσωπα που μου στέκονται δίπλα στις καλές και στις κακές στιγμές, που με συντροφεύουν σαν αδέρφια και σαν αδελφές στο ταξίδι της ζωής. Σκέφτομαι ακόμα σύντομες συναντήσεις, πρόσωπα που με βοήθησαν έστω μονάχα μ' ένα χαμόγελο ή μια πρόκληση να συλλέξω μερικά βασικά νήματα της ζωής. Χωρίς αυτά δεν θα είχα γράψει τα βιβλία μου και δεν θα είπαίρα τώρα αυτό το βραβείο.

Είμαι για μένα μεγάλη χαρά να παίρνω το βραβείο «Διδώ Σωτηρίου» της Εταιρείας Ελλήνων Συγγραφέων από τα χέρια του Βασιλικού, ενός συγγραφέα που θαυμάζω και αγαπώ εδώ και πολλά χρόνια και που είναι ένα σύμβολο ελευθερίας και αγώνα ενάντια στην τυραννία. Είμαι επίσης ευγνώμων στον εκδότη μου Νικόλαο Γκιώνη και τον μεταφραστή μου Μπάμπη Λυκούδη, που είναι πραγματικά ο συνδημιουργός του Δούναβη. Ο Δούναβης στα ιταλικά είναι το δικό μου βιβλίο, ο Δούναβης στα ελληνικά είναι το δικό σας βιβλίο.

Αυτό το βραβείο έρχεται από την Ελλάδα, την πατρίδα του κόσμου, τη μικρή θαλάσσια χώρα από την οποία γεννήθηκαν σχεδόν τα πάντα, στην οποία γεννήθηκε ο πολιτισμός εκείνος, που ακόμα και σήμερα μας επιτρέπει να κατανοούμε τον κόσμο, την Ιστορία, τη ζωή. Θα ήταν αστείο και αλαζονικό εκ μέρους μου, αν μιλούσα γι' αυτή την θάνατη Ελλάδα. Θα μιλήσω όμως για την άλλη Ελλάδα, την πιο μικρή αλλά πιο οικεία σε μένα. Για την ελληνική κοινότητα της Τεργέστης που τόσο πολύ εμπλούτισε τη ζωή και τον πολιτισμό της πόλης μου και συνεπώς και τη δική μου πραγματικότητα. Αυτήν που έδωσε μερικές λέξεις στη διάλεκτό μας που χρησιμοποιούμε καθημερινά και που τόσο γοήτευε τον Τζόις όταν άρχισε να γράφει στην Τεργέστη τον *Οδυσσέα* του. Οι Έλληνες της Τεργέστης είναι ένα ιδανικό παράδειγμα διπλής αλλά ταυτόχρονα μοναδικής ταυτότητας. Έλληνες αλλά συνάμα Ιταλοί, μερικοί μιλάνε ελληνικά στο σπίτι τους, πιθανόν να επισκέφτηκαν για πρώτη φορά την Ελλάδα στα είκοσι τους χρόνια, είναι κάτοικοι Τεργέστης σαν κι εμένα και Έλληνες σαν κι εσάς. Και αυτοί υπέστησαν τον παραλογισμό και τη βιαιότητα της ιστορίας. Ένας αγαπημένος μου φίλος, λίγο μεγαλύτερος από μένα, Έλληνας από την Τεργέστη, μου διηγήθηκε την οδυνηρή έκπληξη που ένωσε την ημέρα που η φασιστική Ιταλία έκανε την ανανδρή και ατιμωτική επίθεση κατά της Ελλάδας. Παρότι μέχρι εκείνη τη στιγμή θεωρούνταν κάτοικος Τεργέστης, όπως όλοι, εκδιώχθηκε από το σχολείο ως εχθρός του κράτους. Ευτυχώς ζει ακόμα στην Τεργέστη και θεωρείται ελληνοϊταλός.

Ευτυχώς όμως που η Ιταλία δεν έστειλε μόνον τους κακόμοιρους στρατιώτες της εναντίον της Ελλάδας, αλλά και τους εθελοντές γαριβαλδίνους να πολεμήσουν για την ελευθερία και την ανεξαρτησία της Ελλάδας. Ένας απ' αυτούς, φίλος του παππού μου, που είχε πολεμήσει για την ελληνική ανεξαρτησία διηγούνταν συχνά πώς, μετά από μια μάχη, είχε υψώσει την ελληνική σημαία σ' ένα απελευθερωμένο χωριό. Και αυτός αισθανόταν Ιταλός αλλά συνάμα και Έλληνας και σήμερα, χωρίς ίσως να το αξίζω, αιθάνομαι κι εγώ το ίδιο. Στην αρχή του Δούναβη γράφω πως ο Δούναβης γεννιέται ίσως από μια υδρορροή ή από μια στρόφιγγα, πως ίσως ο Δούναβης να μην υπάρχει. Σήμερα σίγουρα υπάρχει και εκβάλλει στον κόλπο της Αθήνας. Ευχαριστώ, σας αγκαλιάζω όλους.

Η αντιφώνηση του τιμηθέντος συγγραφέα, ύστερα από την παράδοση σ' αυτόν, του Βραβείου «Διδώ Σωτηρίου» της Εταιρείας Συγγραφέων από τον πρόεδρό της Βασίλη Βασιλικό, στις 4 Δεκεμβρίου 2002. Μτφρ. από το ιταλικό: Χρύσα Κακατσάκη.

Πόλεμος και (;) Ειρήνη:

Η διαστροφή του ονόματος

Ακόμα και για τους πιο τυχερούς, η ειρήνη εμφανίζεται σήμερα κάτι περισσότερο από απειλούμενη: μια νοητική κατάσταση, ίσως ακόμη και παραίσθηση, σαν ένα διάφανο φιλμ, ένα φευγαλέο άρωμα, το φτερό μιας μέλισσας, το όνειρο ενός σοφού που φαντάζεται ότι είναι πεταλούδα ή το όνειρο μιας πεταλούδας που νομίζει ότι είναι σοφός.

ΤΖΟΥΛΙΑ ΚΡΙΣΤΕΒΑ, Ας κάνουμε την ειρήνη που δεν υπάρχει

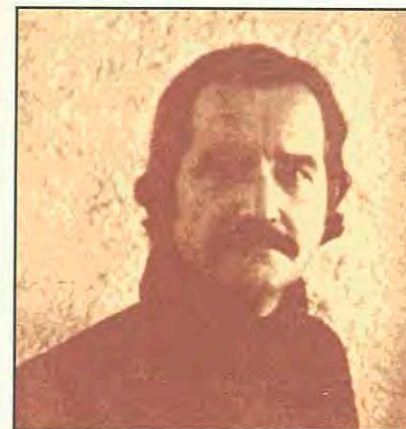
Όταν θα διαβάσετε αυτές τις γραμμές ο Πόλεμος πιθανότατα θα έχει ξεσπάσει, ίσως και να έχει τελειώσει. Ζούμε την αλαζονεία της ρωμαϊκής υπερδύναμης, βιώνουμε ταυτοχρόνως, εδώ και πολύ καιρό, την παθητικότητα των ρωμαϊκών επικυρίαρχων λαών. Έστω και την ύστατη στιγμή, η «παλαιά» Ευρώπη, αυτή που με περισσότερο θράσος ειρωνεύτηκε ο υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ, επιχείρησε (πολύ διστακτικά είναι αλήθεια) να ορθώσει το ανάστημά της απέναντι στην επέλαση της «αντιτρομοκρατικής» βίας. Την ίδια όμως στιγμή, μια δράκα Ευρωπαίων πολιτικών, που θεωρούν ότι ο δικός τους λόγος εκφράζει απαραίτητως και τους λαούς τους, δημοσιοποίησαν «ανοικτή επιστολή» συμπαραστάσης στη βαρβαρότητα. Κι ωστόσο οι νοήμονες, οι σκεπτόμενοι άνθρωποι, γνωρίζουν ότι αυτό που εκφράζει, περισσότερο από οτιδήποτε, την Ενωμένη Ευρώπη δεν είναι οι πολιτικοί της· είναι η πολιτιστική της κληρονομιά. Η ευρωπαϊκή κληρονομιά, είναι η δική μας κληρονομιά, οι αξίες του ευρωπαϊκού ανθρωπισμού είναι οι δικές μας αξίες. Αυτή παραμένει και η έσχατη άμυνα απέναντι στην πολιτική αλαζονεία των καιρών.

Στα κείμενα που ακολουθούν, ο Μεξικανός συγγραφέας **Κάρλος Φουέντες** δηλώνει την ανησυχία του για την πιθανή άνοδο ενός ολοκληρωτισμού νέου τύπου, όπου τη θέση του Φύρερ ή του Πρώτου Γραμματέα, θα κατέχει η έννοια του Πρότυπου Έθνους. Με τη σειρά της η Βουλγάρη/Γαλλίδα συγγραφέας και ψυχαναλύτρια **Τζούλια Κριστέβα** μεταφράζει τη δική της ανησυχία για τη διασαλευμένη ειρήνη σ' ένα ουσιαστικό ερώτημα: τι σημαίνει σήμερα «αγαπώ τη ζωή»; Το ενδιαφέρον είναι ότι και οι δύο συγγραφείς διαπιστώνουν, ο καθένας από τη δική του οπτική, τη διαστροφή του ονόματος: τη μεταμοντέρνα ανατροπή (ή και απώλεια) του νοήματος που εμπεριέχεται στο όνομα, δηλαδή στους ορισμούς των πραγμάτων και των αξιών. Σ' αυτή την αρχετυπική διαστροφή του δυτικού πολιτισμού εντοπίζουν αμφότεροι τους κινδύνους που επιτρέπουν είτε τη συναίνεση στην ηγεμονία του πολέμου (Φουέντες), είτε την απουσία αγάπης για τη ζωή –που με τη σειρά της εμποδίζει τη φαντασίωση της ειρήνης (Κριστέβα). Ας τους διαβάσουμε.

Κάρλος Φουέντες

«Τι υπάρχει σ' ένα όνομα;»

«Τι υπάρχει σ' ένα όνομα;» ρωτάει ο Σαίξπηρ στο *Ρωμαίος και Ιουλιέττα*. Ο Τζώρτζ Όργουελ απαντάει στο 1984: Ακριβώς το αντίθετο απ' αυτό που σκεφτόμαστε: «Ο πόλεμος είναι ειρήνη. Η ελευθερία είναι δουλεία. Η άγνοια είναι δύναμη.» [...]

Οι δικτάτορες στα ολοκληρωτικά καθεστώτα του εικοστού αιώνα διέθεταν πομπώδη (Φύρερ, Ντούτσε) ή μετρημένα προσωνόμια (Πρώτος Γραμματέας του Κόμματος). Αυτό που τα χαρακτηρίζει δεν είναι τόσο το όνομα, όσο η λέξη, ο λόγος, πράγμα που μας παραπέμπει πάλι στον Σαίξπηρ (Άμλετ): «Λόγια, λόγια, λόγια.» Εκεί, στο επίπεδο του επικοινωνιακού λόγου, ο λόγος της πολιτικής μοιάζει με τον Οδυσσέα που επέστρεψε στην Ιθάκη: είτε αποκαλύπτεται είτε κρύβεται. [...]

Οι δύο ολοκληρωτικές δικτατορίες του περασμένου αιώνα έχουν ταφεί κάτω από τις απίθανες υπερβολές τους και τα συγχερά τους εγκλήματα. Ωστόσο είναι πολύ πιθανό πως βρισκόμαστε πάλι αντιμέτωποι με μια πιο πανούργα, σύγχρονη μορφή αυταρχισμού. Είναι η πρώτη φορά από την εποχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας που μια δύναμη κυριαρχεί στον πλανήτη. Η δημοκρατική παράδοση στις ΗΠΑ έχει βαθιές ρίζες· πάντοτε στοιχημάτιζα σ' αυτήν, λόγω του σεβασμού μου σ' έναν λαό που θαυμάζω και αγαπώ για τους ανθρώπους και την κουλτούρα του. Όμως παράλληλα οι ΗΠΑ διαθέτουν και μία επεκτατική παράδοση –την οποία κατά κόρον έχουν υπηρετήσει, στο «πίσω μέρος του σπιτιού»

τους, στη Λατινική Αμερική. Τώρα, ύστερα από την 11η Σεπτεμβρίου 2001, η Λατινική Αμερική δεν υπάρχει καν στο πίσω μέρος. Κατέβηκε στο ξεχασμένο υπόγειο. Κι αυτό, επειδή στο μεταξύ, η απουσία κάποιας άλλης υπερδύναμης, επέτρεψε στις ΗΠΑ να ασκήσουν επεκτατική πολιτική σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Στις 21 Σεπτεμβρίου 2002 ο πρόεδρος Μπους μοίρασε στο Κογκρέσο ένα έγγραφο που αποδεικνύει του λόγου το αληθές. Το έγγραφο αυτό δεν εξυμνεί ένα άτομο, κάποιον φύρερ ή ντούτσε, αλλά ένα ολόκληρο έθνος. Ο Χίτλερ και ο Στάλιν έκαναν το λάθος (που απέρρευε από την παλιά αυταρχική κουλτούρα) να απαιτούν προσωπικές τιμές μεγαλύτερες από αυτές που άξιζε ο λαός τους. Απογείωναν τη μυθολογία του ονόματός τους. Οι κυβερνητικοί κύκλοι στην Ουάσινγκτον είναι πολύ πιο επιδέξιοι. Έμβλημά τους είναι το Έθνος· του αποδίδουν αξία καθολική, ολιστική, που αποκλείει το διαφορετικό.

«**Οι ΗΠΑ είναι** το μοναδικό βίωμα πρότυπο ανθρώπινης προόδου» δήλωσε ο πρόεδρος Μπους. Η σύμβουλός του για τα εξωτερικά θέματα Κοντολίζα Ράις διατύ-

πωσε τη στρατηγική αυτής της αλαζονικής τοποθέτησης: «Οι ΗΠΑ πρέπει να προχωρήσουν με αφετηρία το σταθερό έδαφος του εθνικού τους συμφέροντος» και να ξεχάσουν τα «συμφέροντα μιας ασαφούς διεθνούς κοινότητας.» Είναι φανερό. Οι ΗΠΑ θεωρούν τον εαυτό τους το μοναδικό πρότυπο που υπάρχει και σκοπεύουν να το επιβάλλουν στην υπόλοιπη ανθρωπότητα δηλαδή σε όλους εμάς –Λατινοαμερικάνους, Ευρωπαίους, Ασιάτες, Αφρικανούς– που αποτελούμε την «ασαφή διεθνή κοινότητα». Όμως αυτό δεν αρκεί. Η ιστορία τραβάει σε μακρος. Όπως ο Χίτλερ ενεργούσε στο όνομα του γερμανικού Λαού, και ο Στάλιν στο όνομα του Προλεταριάτου, ο Μπους ισχυρίζεται ότι ενεργεί στο όνομα του Βορειοαμερικανικού λαού ... «του μοναδικού βιώσιμου προτύπου ανθρωπίνης προόδου.»

Αυτή η δήλωση μας υποχρεώνει να σταθούμε άλλη μια φορά αντιμέτωποι σ' ένα ψέμμα εξίσου γιγαντιαίο με εκείνο του Χίτλερ. Πού έγκειται το ψέμμα του καθεστώτος Μπους; Έγκειται στον ιστορικό και πολιτισμικό ισχυρισμό ότι η Βραζιλία ή η Γαλλία, η Ινδία ή η Ιαπωνία, το Μαρόκο ή η Νιγηρία, δεν αποτελούν αυτή την ποικιλία από έγκυρα πρότυπα ανθρώπινης προόδου, με διαφορετικές παραδόσεις, στόχους και τρόπους –τα οποία αξιώνουν ισότιμο σεβασμό. Αυτό που καθιστά απειλητική τη δήλωση Μπους είναι ότι, λανθάνοντως αλλά προφανώς και στην πράξη, κηρύσσει την εξάλειψη κάθε προτύπου προόδου εκτός από το Βορειοαμερικανικό. Με όλον τον δέοντα σεβα-

Πόλεμος και (;) Ειρήνη

σμό στις δημοκρατικές παραδόσεις των ΗΠΑ, το ίδιο ακριβώς σκέφτονταν για τα δικά τους πρότυπα οι Χίτλερ και Στάλιν. [...]

Στον δύσκολο κόσμο που είμαστε υποχρεωμένοι να ζήσουμε οφείλουμε να διαφυλάξουμε τη δημιουργικότητα στον λόγο με τρόπο ώστε κανένα όνομα και καμία λέξη να μην φυλακίζεται σε κάποιο κελί. Χάρη σ' αυτή τη δημιουργικότητα ο λόγος μας διατηρεί τον ελεύθερο χαρακτήρα του, αυτό το «ατέλειωτο και ατελείωτο» στοιχείο που αναφέρει ο Emilio Lledó μιλώντας για τον Δον Κιχώτη.

Ως μέλη της ισπανόφωνης κοινότητας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους του σύγχρονου κόσμου, ας επιστρέψουμε στο σπουδαιότερο βιβλίο μας, αυτό που γράφτηκε στους καιρούς της Αντιμεταρρύθμισης, ακριβώς για την ανάσα της ελευθερίας που περιέχει όσον αφορά τα ονόματα. Στη δική του προοπτική κά-

θε δόγμα και κάθε απόλυτη βεβαιότητα περνάει από έλεγχο. Ποιό είναι το όνομα της πολίχνης στη Λα Μάντσα; Αβέβαιο. Το όνομα του πρωταγωνιστή και της κυράς

τροποποιούνται, χάρη στην ελευθερία του λέγειν και του ονομάζειν.

Μάλιστα, σήμερα υπάρχει μια σύγκρουση πολιτισμών. Αλλά δεν πρόκειται για τη γνωστή που αντιπαραθέτει Ισλάμ και Δύση, Βορρά και Νότο, ή τις ΗΠΑ («το μοναδικό βιώσιμο πρότυπο ανθρώπινης πρόόδου») με όλους τους άλλους (εμάς). Πρόκειται για τη σύγκρουση ανάμεσα στην αυταρχική δύναμη της άγνοιας, που αποκλείει τον Άλλο και την κτηνώδη ισχύ, και τη δημοκρατική δύναμη της γνώσης, που αγκαλιάζει τον Άλλο και που πηγάζει από την ανθρώπινη δημιουργικότητα. Γνωρίζουμε πώς να αντισταθούμε; Γνωρίζουμε πώς να κάνουμε την επιλογή μας; Ο Πόλεμος δεν είναι ειρήνη. Η Ελευθερία δεν είναι δουλεία. Η Άγνοια δεν είναι δύναμη.

© International Parliament of Writers
(www.autodafe.org)

CAUSA BELLI

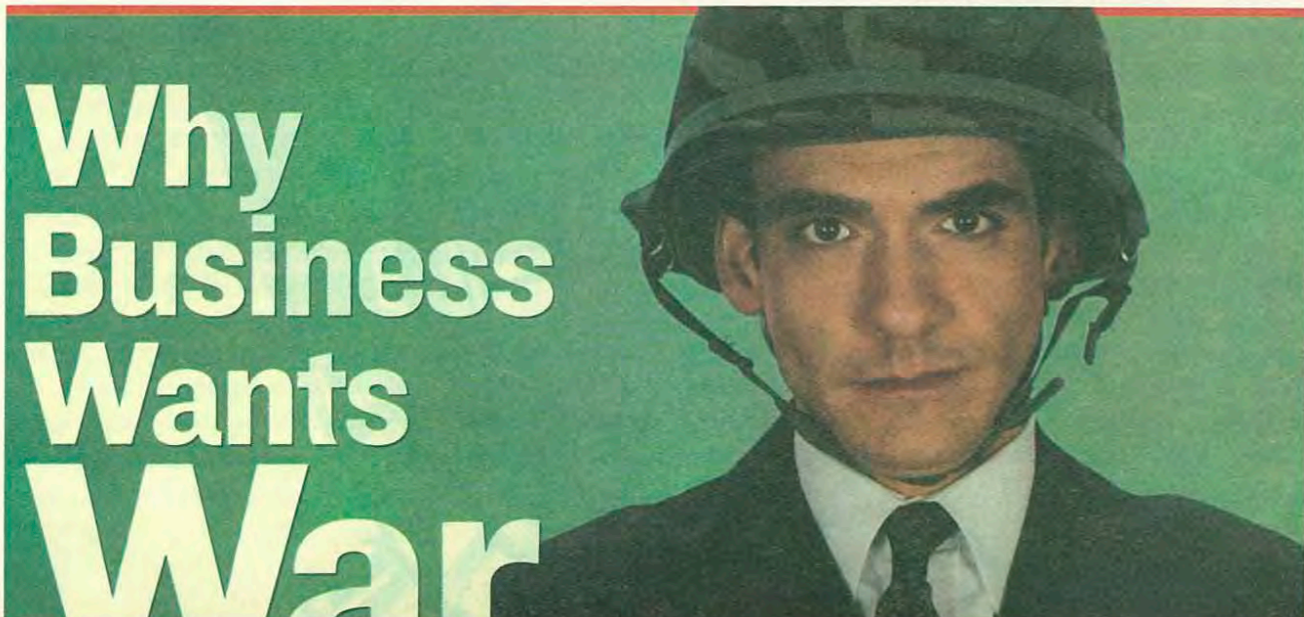
του
Andrew Motion

They read good books, and quote, but never learn a language other than the scream of rocket-burn.

Our straighter talk is drowned but ironclad: elections, money, empire, oil and Dad.

Το αντιπολεμικό ποίημα του Βρετανού «δαφνοστεφί» ποιητή (poet laureate) **Αντριου Μόσιον** δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες λίγες ημέρες πριν την παγκόσμια αντιπολεμική κινητοποίηση της 15ης Φεβρουαρίου. Κατά κανόνα οι ποιητές που κατέχουν αυτό το θεσμικό αξίωμα δεν αντιπαρατίθενται στην επίσημη κρατική πολιτική. Γι' αυτό και το ποίημα προκάλεσε στη Βρετανία αντίστοιχα συναισθήματα με εκείνα που είχε προκαλέσει τον 19ο αιώνα το περίφημο «The Charge of the Light Brigade» (Η επέλαση της Ελαφράς Ταξιαρχίας) του επίσης poet laureate λόρδου **Alfred Tennyson**.

του; Το ίδιο αβέβαιο όπως και ο συγγραφέας του βιβλίου. Το μόνο βέβαιο εδώ είναι η ελευθερία με την οποία οι αυταρχικές βεβαιότητες αμφισβητούνται, ενώ αντιθέτως κτίζεται ένας κόσμος που τα όριά του δεν είναι καθηλωμένα αλλά έχουν τη δυνατότητα να

Εξώφυλλο του περ. Newsweek

Τζούλια Κριστέβα

«Η Αγάπη για τη Ζωή»

Κι αν η ειρήνη υπάρχει μόνο ως αντικείμενο πεποίθησης, πίστης και αγάπης; Με άλλα λόγια, αν η ειρήνη υπάρχει μόνο ως φανταστικός λόγος; Αυτό θα σήμαινε ότι διαθέτει μια πραγματικότητα, και μάλιστα μια πραγματικότητα βέβαιη. Αρκεί να διαβάσουμε ένα μυθιστόρημα, να δούμε μια ταινία, να ακούσουμε ένα δίσκο ή να παραστούμε σε μια θρησκευτική τελετή για να μας καταλάβει αυτή η φανταστική πραγματικότητα, έστω ως σχέδιο ή ως υπόσχεση: «Ειρήνη υμίν και τω πνεύματί σας», «Αμήν», «Χωρίσαμε εν ειρήνη υπό τον νόμον της σιωπής». Ο κατευνασμός είναι μια φανταστική διαδικασία: οδηγεί τα καταστροφικά πάθη στο να εκφραστούν με λέξεις, με ήχους και με χρώματα. Οι συμβολικές σκηνοθεσίες αντικαθιστούν τότε τις καθημερινές μάχες και τους πολέμους για να σχηματίσουν μια νεοπραγματικότητα η οποία είναι κάτι ιδανικό, συχνά μάλιστα κάτι ειδυλλιακό, πάντοτε μια μετουσίωση της βίας, την οποία δεχόμαστε ως ομορφιά, ένα κομμάτι γαλήνης ή ειρήνης.

[...]
Κάνουν λάθος αυτοί που νομίζουν σήμερα ότι το θεμέλιο της φανταστικής ειρήνης που συνιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ευάλωτο εξαιτίας του απλού γεγονότος ότι ο οικουμενισμός απέτυχε να διαχειριστεί την κοινωνική δικαιοσύνη: είναι αλήθεια ότι δεν είναι όλοι οι άνθρωποι «αδελφοί, ίσοι και οικουμενικοί» αν ο οικονομικός, φυλετικός, θρησκευτικός αποκλεισμός μπορεί να τους θέσει στο περιθώριο της κοινωνίας ή να τους στερεί ακόμη και την ελπίδα. Το δεύτερο θεμέ-

λιο του φανταστικού της ειρήνης είναι όμως εκείνο που μου φαίνεται ότι πάσχει περισσότερο σήμερα: η αγάπη για τη ζωή μάς διαφεύγει, δεν έχει καν πια λόγο. Ισχυρίζομαι λοιπόν ότι η ειρήνη βρίσκεται σε κρίση —στη Γάζα, στην Ιερουσαλήμ, στο Παρίσι και στη Νέα Υόρκη, διαφορετικά και από κοινού— επειδή ο λόγος για τη ζωή μάς λείπει στην αρχή αυτής της τρίτης χιλιετίας.

Ωστόσο ποιός δεν αισθάνεται βαθιά προσκολλημένος σε μία και μόνο από αυτές τις σε κρίση «αξίες», και συγκεκριμένα στη ζωή; Εν τούτοις μόλις και μετά βίας γνωρίζουμε τι βάζουμε μέσα σε αυτή τη λέξη, εκτός ίσως από την ανάγκη να την κάνουμε να διαρκέσει με τη λιγότερο δυνατή οδύνη. Παρ' όλα αυτά οι αυτοκτονικές ή σαδομαζοχιστικές ορμές δεν λείπουν από ορισμένες εξυμνήσεις της «ζωής». Πόσο μάλλον όταν, στη «σύγκρουση των πολιτισμών», το έλλειμμα του σύγχρονου πολιτισμού έγκειται στην α-

πουσία απάντησης στην ερώτηση: τι είναι η ζωή; Τι σημαίνει «αγαπάω τη ζωή»; Οι δημοκρατίες, επιστημονικές και ορθολογιστικές, δεν διαθέτουν λόγο γι αυτή τη μοιραία ερώτηση, είναι λοιπόν άξιο απορίας που βλέπουμε τις θρησκείες να γίνονται οι πυροκροτητές της ορμής του θανάτου; Αυτής της ορμής του θανάτου που έχουν ακριβώς ως αποστολή να προσεγγίζουν και της οποίας τη βία βαυκαλίζονται ότι φρενάρουν, απαγορεύουν, μετουσιώνουν.

Η Χάνα Άρεντ συνέδεσε τους δύο ολοκληρωτισμούς, τον χιτλερικό και τον σταλινικό, με το ίδιο «κακό», το οποίο δηλώνει «το περικό της ανθρώπινης ζωής» και το οποίο καρπούται το δικαίωμα να εξαφανίζει από προσώπου γης μια οποιαδήποτε ανθρώπινη ομάδα: τους Εβραίους, τους τσιγγάνους, τους διανοητικά ασθενείς. Η φιλόσοφος κάνει διάκριση ανάμεσα στη «ζωή», τη βιολογική ζωή, και στον «βίο» ή τη ζωή που αποτελεί αντικείμενο αφήγησης (βιογραφία) και που μοιράζεται στη μνήμη της πόλης από άλλους ζωντανούς.

Αν εξαιρέσουμε τις επιστημονικές έρευνες γύρω από τα βιολογικά όρια της ζωής, πρέπει να παραδεχτούμε ότι, μετά την Χάνα Άρεντ, δεν έχουμε λόγο γύρω από το «νόημα της ζωής» και ακόμη περισσότερο γύρω από την «αγάπη για τη ζωή».

ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

Αρχιτεκτονική

Λαϊκή τέχνη

Πολιτισμός

Ιστορία

Τέχνη

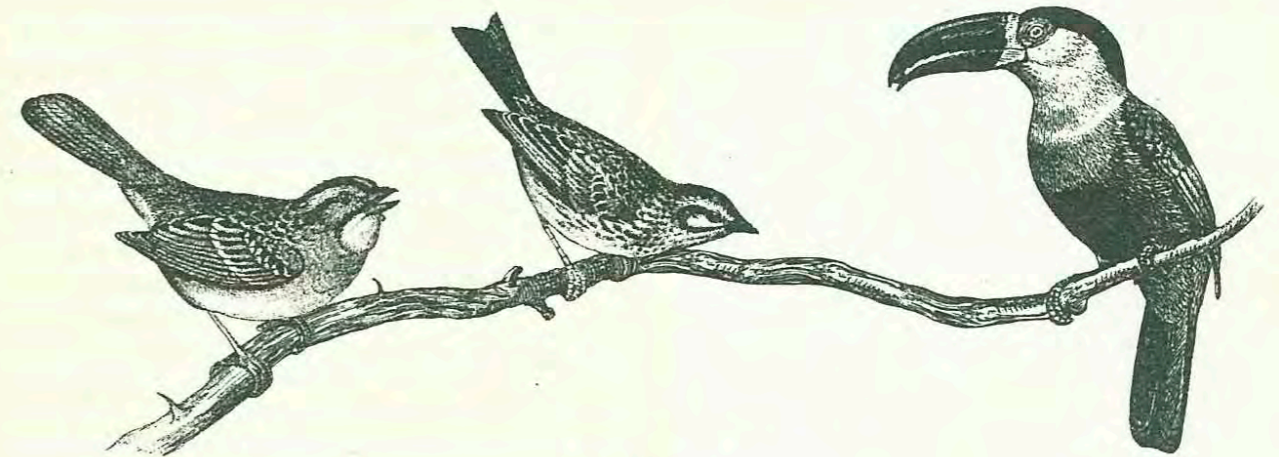
Διακόσμηση

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΜΕΛΙΣΣΑ

ΝΕΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Σκουφά 58 & Σίνα, 10680 Αθήνα
Τηλ. 210-3611692, Fax 210-3600865 • www.melissabooks.com

Πορτρέτο του Συγγραφέα ως Επαγγελματία

Προλεγικά

Ποιο είναι το πορτρέτο του σύγχρονου Έλληνα συγγραφέα; Πριν απαντήσουμε στο ερώτημα θα πρέπει να σκεφτούμε ότι η απάντηση μπορεί να προέλθει από δύο διαφορετικές κατευθύνσεις. Διότι, ναι μεν, θα ισχυριστούν κάποιοι, δεν αρκεί να δηλώνει κάποιος συγγραφέας για να είναι κιόλας, αλλά μπορεί η κοινωνία στην οποία απευθύνεται να αρκείται σ' αυτή την απλή δήλωση και να μην διατυπώνει άλλες απαιτήσεις ως προς τον προσδιορισμό τού πορτρέτου του. Θα πρέπει δηλαδή να προσέξουμε ότι ο ορισμός τού συγγραφέα δεν διαμορφώνεται μόνον από την εικόνα που ο ίδιος έχει (και παρέχει) για τον εαυτό του, αλλά και από την ιδέα που έχει για τη γραφή και τους δημιουργούς της μια ολόκληρη κοινωνία στην οποία ο δημιουργός απευθύνει γραπτώς τις ιδέες του.

Για να το διατυπώσουμε ευθύς εξαρχής, με μεγαλύτερη ακρίβεια, αν η κοινωνία κυριαρχείται από την αντίληψη ότι ο συγγραφέας είναι ένα περιθωριακό άτομο που κατά διαστήματα (ή κατά την έμπνευση της στιγμής...) γράφει κιόλας, τότε προφανώς και οι απαιτήσεις της από τη γραφή και την ανάγνωση, στο βαθμό που διατυπώνονται μέσα από μια τέτοια αφελή τυπολογία, θα είναι εξίσου περιορισμένες και περιθωριακές σε σχέση με άλλες μορφές, επιμόρφωσης, διασκέδασης, τέχνης, πολιτισμού.

Μια σημαντική έρευνα, που το Ε.Κ.Ε.Β.Ι. με τη συνεργασία της Metron Analysis διεξάγει εδώ και δύο χρόνια, ενδιαφέρθηκε να αντλήσει την απάντηση από τους ίδιους τους δημιουργούς, θεωρώντας ότι οι τελευταίοι αποτελούν, εξ αντανακλάσεως, και δέκτες του όποιου μεριδίου αναγνώρισης τους εξασφαλίζει η κοινωνία στην οποία απευθύνονται. Πολλοί συγγραφείς της Εταιρείας αλλά και άλλοι συγγραφείς, μη μέλη της, απάντησαν γραπτώς σε ένα εξαντλητικό ερωτηματολόγιο το οποίο επέτρεψε στην ομάδα εργασίας (συμμετείχε σ' αυτήν και ο Γεν. Γραμματέας της Εταιρείας) να καταλήξει σε ορισμένα πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για την επαγγελματική θέση των συγγραφέων στην Ελλάδα σήμερα.

Ο «Δαίδαλος», κατ' αποκλειστικότητα, προδημοσιεύει ορισμένα από τα συμπεράσματα αυτής της έρευνας που επισήμως θα δημοσιοποιηθεί σε ειδική ημερίδα που θα γίνει την Άνοιξη στην Αθήνα. Επιπλέον παραθέτει και ένα γενικότερο προβληματισμό που αναδεικνύει την κεντρική σημασία αυτού του ζητήματος για τους Έλληνες συγγραφείς σήμερα.

Ι. Η Δημιουργία ως επάγγελμα

Η γραφή κατοχυρώνει κάποιον ως συγγραφέα στο βαθμό που ο τελευταίος ζει με αυτήν και δι' αυτής ζει και την βιώνει με όλες τις έννοιες του όρου. Διότι γραφή είναι η όποια πνευματική αγωνία οντολογι-

κού και κοινωνικού χαρακτήρα αλλά είναι ταυτοχρόνως και η ανάγκη να την κοινοποιήσεις στους δυνάμει αναγνώστες της· γραφή είναι η απόλαυση της δημιουργίας αλλά και η συμμετοχή της αναγνωστικής κοινότητας σ' αυτήν· είναι ο έσχατος πνευματικός μόχθος αλλά και η ανάγκη να ανταμειφθείς γι' αυτόν·

είναι, εν τέλει, ο εφ' όρου ζωής σύντροφος αλλά, ταυτοχρόνως, και το επάγγελμα που σου επιτρέπει να βιοπορίζεσαι και να δημιουργείς με λιγότερη ή περισσότερη αξιοπρέπεια.

Όταν επομένως αναζητάται, μέσα από την έρευνα του Ε.ΚΕ.ΒΙ. και της Metron Analysis, το πορτρέτο του σύγχρονου, επαγγελματία συγγραφέα, στην Ελλάδα, αυτό γίνεται με κριτήριο αυτή την οριακή περιγραφή. Η έρευνα επιχειρεί να εξακριβώσει σε ποια έκταση, με ποιό τρόπο, αυτό το πορτρέτο αποτελεί υπαρκτή συνθήκη στην Ελλάδα του 21ου αιώνα. Το πρόβλημα δεν εξετάζεται ως φιλοσοφικό ζήτημα, του τύπου «σε ποιό βαθμό το υλικό επηρεάζει το πνευματικό» κ.ο.κ. Αντιθέτως εξετάζεται πολύ πρακτικά: σε ποιό βαθμό, στη συγκεκριμένη κοινωνική και πολιτισμική συγκυρία της Ελλάδος, ο συγγραφέας μπορεί να είναι συγγραφέας δίχως να είναι ταυτοχρόνως και κάτι άλλο, και κυρίως, δίχως να έχει την ανάγκη να αναγνωρίζεται ως κάτι άλλο.

Αλλά πάλι, η έρευνα δεν πρέπει να εκλειφθεί ως αναζήτηση της «ταυτότητας» του συγγραφέα. Πολύ πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αυτή επιχειρεί να εξακριβώσει την επαγγελματική διάσταση της πνευματικής δημιουργίας: αυτό σημαίνει, ότι επιζητεί να εντοπίσει μέσα από ποιούς διαύλους ο συγγραφέας συντηρεί τόσο την πνευματική όσο και την υλική του ύπαρξη: σε ποιό βαθμό είναι συγγραφέας «πλήρους απασχόλησης» και σε ποιό βαθμό το έργο του καταντά να γίνεται, εκ των συνθηκών, «πάρεργο». Σε ποιό βαθμό, τέλος, η σχέση της πνευματικής δουλειάς με την βιοποριστική ανάγκη καθορίζει την κοινωνική της εμβέλεια, την ανάπτυξη ή τον μαρασμό της.

II. Ο επαγγελματίας συγγραφέας: θεωρία και πράξη

Η έρευνα μάς επιτρέπει να προβληματιστούμε ως προς το τι ακριβώς εννοούμε όταν κάνουμε λόγο για τον «επαγγελματία» συγγραφέα. Θεωρητικά εννοούμε αυτόν που, πρώτον, έχει ως κύρια –και όχι ως δευτερεύουσα απασχόληση– τη γραφή. Αυτόν που, δεύτερον, ως λογικό επακόλουθο του πρώτου, αμείβεται από αυτή την εργασία με τις νόμιμες διαδικασίες, τα δικαιώματα και την εξασφάλιση εκείνου που θα δήλωνε οποιοδήποτε άλλο επιτήδευμα στην Εφορία. Στην ατυχή δε περίπτωση που οι αναφερθέντες όροι, «νόμιμα δικαιώματα και εξασφάλιση», συνιστούν εξ αντικειμένου ελλειμματικές καταστάσεις, ως επαγγελματία θα θεωρήσουμε πάλι τον συγγραφέα εκείνον που έχει γνώση των όποιων δικαιωμάτων του αναγνωρίζει ο νόμος και, όπως κάθε εργαζόμενος, τα διεκδικεί τόσο ατομικά όσο και μέσα από τα θεσμικά του όργανα.

Υπάρχει όμως και μια τρίτη παράμετρος που ορίζει

τον συγγραφέα ως επαγγελματία, στενά αλληλένδετη με τις δύο προηγούμενες: είναι η συνείδηση του ρόλου του ως παραγωγού ιδεών και πολιτισμού. Ο επαγγελματίας συγγραφέας δεν αγνοεί ότι με το έργο του διαμορφώνει, επηρεάζει, επεμβαίνει στην κοινή γνώμη. Η διατύπωση της γνώμης του, η παρέμβαση στα γεγονότα της συγκυρίας, το άνοιγμα διαλόγου πάνω στα τρέχοντα θέματα της κουλτούρας και των ιδεών, δεν αποτελούν πάρεργο αλλά, αντιθέτως, συστατικό κομμάτι του «επαγγέλματός» του. Η ιστορία της λογοτεχνίας προσφέρει πολλά παραδείγματα επαγγελματιών συγγραφέων, όχι μόνον στο παρελθόν αλλά και σήμερα, που τήρησαν αυτές τις τρεις προϋποθέσεις και οι οποίοι, αντίθετα απ' ό,τι θα βιαζόταν να υποθέσει κανείς, συγκαταλέγονται στα μεγάλα ονόματα της τέχνης του λόγου.

III. Η Γραφή ως Ετεροαπασχόληση

Δυστυχώς η έρευνα αποδεικνύει, με συντριπτικά στοιχεία, ότι για μια μεγάλη μερίδα Ελλήνων συγγραφέων η παραπάνω περιγραφή δεν ανταποκρίνεται διόλου στην πραγματικότητα. Ο Έλληνας συγγραφέας είναι ένας «δισυπόστατος» επαγγελματίας, «ετεροαπασχολείται». Η συγγραφική είναι, κατά κανόνα, η δευτερεύουσα εργασία του, όσον αφορά τον βιοπορισμό του: αλλά εξ αυτής της, συχνά καταναγκαστικής, συνθήκης η συγγραφή αποτελεί επίσης τη δευτερεύουσα εργασία του ως ψυχικός χρόνος, ως ψυχολογική έγνοια, ως πνευματική διεργασία και απασχόληση. Η συνθήκη αυτή δημιουργεί μια σύγχυση ταυτότητας, τόσο ως προς τον πραγματικό όσο και ως προς τον φαντασιακό του ρόλο.

Πράγματι, απαντώντας σε συγκεκριμένο ερώτημα της έρευνας, που καταγράφει την «εξωστρέφεια» ή «εσωστρέφεια» των Ελλήνων συγγραφέων, η πλειονότητα των ερωτώμενων αποδείχτηκε εμφανώς συγκρατημένη έως και απρόθυμη να συμμετάσχει σε εκδηλώσεις που αφορούν την προβολή του έργου της. Ιδεολογήματα που ανάγονται σε προβιομηχανικές μυθολογίες, σύμφωνα με τα οποία ο συγγραφέας είναι ένα απροσάρμοστο, αντικοινωνικό άτομο, συχνότατα προβάλλονται από συγγραφείς που δαιμονοποιούν, με όρους μεταφυσικού εξορκισμού και άκρας βδελυγμίας, την όποια απόπειρα επαγγελματικής προώθησης του έργου τους.

Εδώ θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι την εποχή της παγκοσμιοποιημένης κουλτούρας του κατώτερου μέσου όρου, εκείνου που υπαγορεύεται από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, αυτή η επιφυλακτική στάση, όχι μόνον δεν επιτρέπει την ποιοτική αξιολόγηση των έργων αλλά επιπλέον συσκοτίζει τα πράγματα συρρικνώνοντας τον συγγραφέα σε αδρανή και αμέ-

τοχη προσωπικότητα –πράγμα που αντιφάσκει ριζικά με τον αυθεντικό δημιουργικό και κοινωνικό του ρόλο.

Στο ίδιο πνεύμα, κινούνται και οι απαντήσεις που αφορούν το περίπου «οντολογικό» ερώτημα «γιατί γράφετε;». Αποδεικνύεται ότι στην Ελλάδα του εικοστού πρώτου αιώνα δεν είναι απολύτως ξεκαθαρισμένο αν ο συγγραφέας γράφει για να διαβάζεται, ή, γράφει απλώς για να ανταποκριθεί σε κάποια ιδιωτική ανάγκη «μεταφυσικής» λογικής. Πράγματι, στο σύνολο των ερωτηθέντων συγγραφέων, τα τρία τέταρτα δεν γνωρίζουν ή δεν είναι σε θέση να καθορίσουν με σαφήνεια για ποιό λόγο γράφουν: εδώ ασ μην βιαστεί κανείς να επαναλάβει, ως δικαιολογία αυτού του εμφανούς ελλείμματος αυτοσυνείδησης, την κοινοτοπία που έδωσε ως απάντηση ο ένας στους δύο συγγραφείς: «από ανάγκη έκφρασης». Είναι γνωστό ότι την ασαφή ανάγκη έκφρασης του ο καθένας μας την θεραπεύει όπως μπορεί: μπορεί να κλαδέψει τα λουλούδια του, να κάνει έρωτα ή να διαπράξει ένα έγκλημα. Όταν όμως ερωτήσετε αυτόν που κλαδεύει λουλούδια «γιατί κλαδεύεις λουλούδια;» θα σας απαντήσει κάτι περισσότερο συγκεκριμένο. Το πρόβλημα με τον καθιερωμένο συγγραφέα που αποκρίνεται με αυτή την πρόχειρη κοινοτοπία (υπάρχουν και αρκετές παρεμφερείς περιπτώσεις όπου η απάντηση ειρωνεύεται την ερώτηση ή ενσυνειδητά αδιαφορεί να προσδιορίσει κάτι συγκεκριμένο) δεν περιορίζεται μόνον στην ελλειπή επαγγελματική του συνειδητοποίηση: αφορά, δυστυχώς, και τη συνείδηση του ρόλου του στην παραγωγή και διαμόρφωση του πολιτισμού αυτής της χώρας.

IV. Έλληνας συγγραφέας:

• καλύτερος φίλος του εκδότη

Η έρευνα αποκαλύπτει αρκετά άλλα χρήσιμα στοιχεία που δεν έχουμε προς στιγμήν το δικαίωμα να δημοσιοποιήσουμε. Όλα όμως συγκλίνουν στατιστικά στο ίδιο συμπέρασμα: ο Έλληνας συγγραφέας διατρέχει ακόμα τη νηπιακή περίοδο του επαγγελματικού του ρόλου. Στην Ελλάδα επικρατεί μια φαντασιακή συνθήκη που ευνοεί αποκλειστικώς τους εκδότες. Σαν αποτέλεσμα πολλοί συγγραφείς όχι μόνον δεν ξέρουν αλλά δεν ενδιαφέρονται καν να μάθουν τα δικαιώματά τους –πόσο δε μάλλον να τα διεκδικήσουν. Το ενδιαφέρον να εκδοθεί το βιβλίο τους κατά κανόνα υπερβαίνει σε τερατώδη βαθμό την ανάγκη να διασφαλιστούν οι υποχρεώσεις του εκδότη που απορρέουν από αυτό. Σπανίως οι συγγραφείς μας ελέγχουν τις εκκαθαρίσεις των δικαιωμάτων, σπανίως ελέγχουν τα συμβόλαιά τους με δικηγόρο, σπανίως επιλέγουν τον εκδότη με βάση την

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: Θ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΡΧΕΙΟ ΕΚΕΒΙ

αξιοπιστία του στην αγορά και ουδέποτε ενδιαφέρονται να ασφαλιστούν (με ένσημα κ.λπ.) από τον εκδότη. Εννοείται ότι αυτή η διαπίστωση θα πρέπει να συνεκτιμηθεί με το αναφερθέν γεγονός ότι ένα σεβαστό ποσοστό συγγραφέων έχει εξασφαλίσει τα προς το ζην, είτε από την κύρια απασχόλησή του, είτε από τη σύνταξη ή το εισόδημα κάποιου συγγενούς (στατιστικά αυτό αφορά κυρίως παντρεμένες γυναίκες συγγραφείς και ποιήτριες) –πράγμα που λειτουργεί στην κυριολεξία ως αθέμιτος ανταγωνισμός απέναντι σε συγγραφείς που δεν έχουν άλλον τρόπο βιοπορισμού (και κοινωνικής ασφάλισης) εκτός από τα συγγραφικά τους δικαιώματα.

V. Έλληνας συγγραφέας:

Ανασφάλιστος (με κάθε έννοια)

Ειδικότερα όσον αφορά το θέμα της ασφάλισης είναι χαρακτηριστικό ότι μόνον ένα 10.5% των ερωτηθέντων δηλώνει ασφάλιση από συγγραφή βιβλίων· ποσοστό που η Εταιρεία Συγγραφέων το θεωρεί υπερβολικό, δεδομένου ότι κανείς συγγραφέας μέλος της δεν έχει εξασφαλίσει την περιώνυμη ασφάλιση του ΙΚΑ (βάσει του ανεφάρμοστου νόμου 1296 του 1982 «Για την ασφάλιση ανασφάλιστων ομάδων») εφόσον για να την έχει, θα έπρεπε οι εκδότες να έχουν καταβάλει, εδώ και είκοσι χρόνια, τα δεδουλευμένα ένσημα στους συγγραφείς πράγμα που —με την εξαίρεση ενός εκδότη, έχουν όλοι αρνηθεί να το πράξουν.

Στο προηγούμενο τεύχος γράψαμε για την κατάργηση του κεκτημένου δικαιώματος 2% επί των Η/Υ (όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα που απορρέουν από τη χρήση τους)· επίσης, με νομοσχέδιο, που ψηφίστηκε στη Βουλή τον περασμένο Νοέμβριο, «αναπροσαρμόστηκαν» περιοριστικά οι λεγόμενες τιμητικές συντάξεις. Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, η Εταιρεία ασκεί, με μέλη της επιφορτισμένα να διεκπεραιώσουν αυτόν τον σκοπό, διαρκείς πιέσεις προς κάθε κατεύθυνση, προκειμένου να εξασφαλίσει διά νόμου το δικαίωμα του Έλληνα Συγγραφέα στην Κοινωνική Ασφάλιση (δικαίωμα το οποίο, παρεμπιπτόντως, «συζητείται» στη Βουλή των Ελλήνων από το 1964...). Αυτά δεν ερμηνεύονται απλώς ως σημεία των καιρών, δηλώνουν ταυτοχρόνως τη μικρή διεκδικητικότητα που εμφανίζουν οι συγγραφείς ως επαγγελματίες πολίτες αυτής της χώρας.

Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να επισημάνουμε το γενικώς χαμηλό εισόδημα των Ελλήνων συγγραφέων. Αντανακλά, σε άμεσα οικονομικά μεγέθη, το χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο του κλάδου. Πράγματι, εν έτει 2001 (αρχικό έτος της έρευνας), ο ένας στους δύο συγγραφείς (το 53.4%) δηλώνει ότι έχει μέσο καθαρό μηνιαίο εισόδημα πάνω από 350.000 δρχ. και μόνον ένα 28% έχει εισόδημα πάνω από 500.000 δρχ. Τέλος, 65 συγγραφείς δηλώνουν εισόδημα λιγότερο των 250.000 δρχ. και 20 λιγότερο των 150.000 δρχ.!

VI. Συμπεράσματα

«Ο συγγραφέας δεν μπορεί να είναι λογιστής του έργου του· είναι αδύναμος εμπρός στον οργανωμένο εκδότη από τον οποίο εξαρτάται για τα βιβλία του· δεν μπορεί να ζει μόνον από το έργο του· δεν γίνεται να μην κάνει άλλη δουλειά και να αφοσιωθεί αποκλειστικά στη συγγραφή, το μέλλον του είναι αβέβαιο· ο συγγραφέας γράφει για να εκφραστεί, δεν

μπορεί να σκέφτεται το έργο του με όρους ανταλλακτικής αξίας κ.λπ. κ.λπ.» Αυτές, και άλλες παρεμφερείς, αιτιάσεις προβάλλονται όποτε γίνεται λόγος για τον «επαγγελματισμό» του συγγραφέα· συχνότατα μάλιστα καλύπτονται από μια ακλύ μεταφυσικής ηθικής, που θεωρεί ότι εκείνος ο συγγραφέας που διεκδικεί επαγγελματικούς όρους για το έργο του δεν είναι «καθαρός» συγγραφέας, είναι «τεχνοκράτης» της συγγραφής ή, το λιγότερο, «αγοραίος γραφιάς» που ταυτίζεται με όσους γράφουν τσελεμεντέδες, φροντιστηριακά βιβλία κ.λπ. Στατιστικά, οι απόψεις αυτές προβάλλονται κυρίως από συγγραφείς που καθιερώθηκαν έως και την προηγούμενη δεκαετία. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αντανακλούν (και βεβαίως αναπαράγουν) το συντηρητικό ιδεολόγημα που θεωρεί τον εκδότη φιλάνθρωπο, τη συγγραφή υπεράνω χρημάτων, και τον συγγραφέα, έναν ετεροαπασχολούμενο που, όταν μπορεί, «κάνει το ψώνιο του».

Το παράξενο είναι ότι δεν υπάρχει συγγραφέας που να αρνείται να πληρωθεί για το έργο του. Ωστόσο η άποψη που του απαιτεί να ενδιαφερθεί περισσότερο επαγγελματικά με την προβολή, τη διάδοση και τους όρους διαπραγμάτευσης του έργου του, τον αφήνει (με κάποιες εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα —αφορούν κυρίως τους νεότερους συγγραφείς) σχεδόν αδιάφορο. Θεωρεί, ότι εξ ορισμού, αυτός βρίσκεται σε κάποια άλλη διανοητική σφαίρα, και κάποιοι άλλοι (που αορίστως είναι όλοι μαζί: το κράτος, οι θεσμοί του και ο εκδότης) θα πρέπει να ενδιαφερθούν πριν από αυτόν γι' αυτόν. Το αποτέλεσμα, που εγγράφεται με συγκεκριμένους αριθμούς στην έρευνα, μπορεί να γενικευτεί ως εξής:

1. Ο Έλληνας συγγραφέας αγνοεί τα δικαιώματά του και δεν ενδιαφέρεται να τα πληροφορηθεί.
2. Ο Έλληνας συγγραφέας δεν διεκδικεί τα δικαιώματά του, δεν έχει συγκροτήσει θεσμικούς όρους που να του επιτρέπουν να το κάνει.
3. Ο Έλληνας συγγραφέας δεν διεκδικεί τον εκσυγχρονισμό του εκδοτικού συστήματος, π.χ. ορθολογικότερα συμβόλαια, το σύστημα των λογοτεχνικών πρακτόρων ή την καθιέρωση των επαγγελματιών editors.
4. Ο Έλληνας συγγραφέας, κρινόμενος ως επαγγελματίας, είναι κατά κανόνα ετεροαπασχολούμενος, δισυπόστατος ως προς την ταυτότητα, τα οράματα, τις διεκδικήσεις του.
5. Ο Έλληνας συγγραφέας δεν απολαμβάνει τα κεκτημένα δικαιώματα άλλων κλάδων —όπως π.χ. αυτό της ασφάλισης για το έργο του.

A.M.

Ο Μπόρχες μου δίδαξε την αυστηρότητα και την ακρίβεια της γραφής

Μια συνάντηση με τη Maria Kodama στην Αθήνα

Ξέρω ότι ασχολείσαι με το έργο του Μπόρχες διεθνώς, προλογίζεις τα έργα του, εγκαινιάζεις εκθέσεις, οργανώνεις συμπόσια, συντονίζεις τους βιογράφους του κ.ά. Εκτός από όλα αυτά θα επιθυμούσες να ασχοληθείς με κάτι διαφορετικό;

Μ.Κ.: Ναι, θα ήθελα πολύ να ασχοληθώ με τα νέα ελληνικά. Έχει περάσει πολύς καιρός που δεν μελετώ κάποια γλώσσα, γιατί βέβαια υπάρχει μεγάλη πίεση χρόνου, λόγω των διαφόρων εκδηλώσεων σε τόσα μέρη του κόσμου. Όμως θα ήθελα να μείνω κάποιο διάστημα στην Αθήνα προκειμένου να μάθω τη γλώσσα σας. Φυσικά θα με βοηθήσει το γεγονός ότι έμαθα αρχαία ελληνικά στο πανεπιστήμιο και σε διαβεβαιώνω ότι τα θυμάμαι αρκετά.

Τι σχετικό διαβάζεις από τους αρχαίους;

Μ.Κ.: Βασικά αρχαίες τραγωδίες. Τις διαβάζω πολλές φορές, ιδίως όταν είμαι στενοχωρημένη, όταν κάτι με προβληματίζει. Αυτά τα έργα με συγκινούν βαθύτατα, όμως τελικά σκέπτομαι ότι οι ήρωες τους είχαν πολύ σοβαρότερα προβλήματα να αντιμετωπίσουν από εμένα και αυτό δρα παρηγορητικά.

Υπάρχει κάποιο χωρίο στην αρχαία γραμματεία που σου είναι ιδιαίτερα αγαπητό;

Μ.Κ.: Υπάρχει μία φράση που είναι για μένα μία από τις ωραιότερες περιγραφές της αγάπης. Στην Ίλιάδα, όταν ο Έκτωρ φεύγει για να πολεμήσει τον Αχιλλέα, η Ανδρομάχη διαισθάνεται ότι εκείνος πρόκειται να σκοτωθεί και ξέροντας ότι δεν θ' άλλαζε γνώμη του λέει: «*Ἐκτωρ, ἄταρ σὺ μοι ἔσσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ ἢ δὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερός παρακοίτης*».

Ὡς πρόεδρος του «Διεθνούς Ἰδρύματος Μπόρχες» μπορείς να μας μιλήσεις σχετικά με τα μελλοντικά σας σχέδια;

Μ.Κ.: Ένα από τα σχέδια μας είναι η δημιουργία του «Μουσείου Μπόρχες». Ο δήμαρχος του Μπουένος Άιρες πρότεινε η

Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου να ετοιμάσει τα σχέδια και τις μακέτες για το Μουσείο· ήδη αυτό είναι μια πολύ μεγάλη βοήθεια και υποστήριξη για το Ίδρυμα. Εκεί πρόκειται να εκτεθούν χειρόγραφα, προσωπικά αντικείμενα, φωτογραφίες, μετάλλια, βιβλία, κ.ά. Επίσης μόλις αγοράσαμε το σπίτι που γεννήθηκε ο Μπόρχες, στο κέντρο του Μπουένος Άιρες, στη οδό Τουκουμάν. Πρόκειται να ανακαινισθεί για να μετατραπεί σε Λογοτεχνικό Καφενείο. Θα προβάλλονται ταινίες σχετικά με τον Μπόρχες, θα οργανώνονται συνέδρια κλπ. Επίσης θα συνεχίσουμε αυτό που αρχίσαμε εδώ και πολλά χρόνια, δηλαδή τον διαγωνισμό χάικου μεταξύ των μαθητών γυμνασίου όλης της Αργεντινής, ο οποίος μέχρι τώρα είχε εξαιρετική απήχηση. Τον τελευταίο διαγωνισμό τον κέρδισε ένας νεαρός κρατούμενος. Στείλαμε το βραβείο στη φυλακή.

Πιο είναι το σπουδαιότερο μάθημα που σου δίδαξε η εμπειρία να βρίσκεσαι δίπλα στον Μπόρχες τόσα χρόνια;

Μ.Κ.: Πρώτα-πρώτα μου δίδαξε την αυστηρότητα και την ακρίβεια της γραφής. Πώς να αντιμετωπίζω με στωικότητα τις δύσκολες καταστάσεις. Εκείνος ποτέ δεν παραπονέθηκε για την τύφλωσή του και το εκπληκτικό ήταν ότι κατάφερε να μην είναι εξαρτημένος από τους άλλους, να κυκλοφορεί σχεδόν ελεύθερα. Είναι ένα μέγιστο μάθημα. Επίσης με δίδαξε πώς να αντιμετωπίζω το θάνατο, να αποβάλλω τον φόβο του θανάτου, ώστε να μπορώ να συνεχίσω να ζω. Είναι τόσα πολλά αυτά που έμαθα δίπλα του! Όπως επίσης ότι η αγάπη είναι κάτι το ουσιώδες, το απαραίτητο στη ζωή μας. Ακόμη, με έμαθε να αποδέχομαι τον εαυτό μου έτσι όπως είμαι, κάτι πολύ σημαντικό για μένα. Όλα αυτά με βοήθησαν πολύ όταν εκείνος πια δεν υπήρχε.

Η Μαρία Κοδάμα, γεννήθηκε στο Μπουένος Άιρες, από πατέρα ιάπωνα και μητέρα αργεντινή γερμανικής καταγωγής. Σπούδασε Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο του Μπουένος Άιρες. Γράφει δοκίμια και διηγήματα. Μαθήτρια, γραμματέας και σύζυγος κατόπιν του Χόρχε Λουίς Μπόρχες, ήρθε στην Αθήνα, στα τέλη του περασμένου Οκτωβρίου για να δώσει μια διάλεξη σχετικά με τη μνήμη στον Μπόρχες. Ήταν καλεσμένη από το Ινστιτούτο Θερβάντες που, χάρη στη δυναμική διευθύντρια του, τη Νατιβιάδ Γκάλβεθ, τον τελευταίο χρόνο οργάνωσε πολλές και σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Με τη Μαρία Κοδάμα, συζήτησε η φίλη της, μεταφράστρια ΝΙΝΑ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ.

Νέες Κυκλοφορίες

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΩΣΤΑΣ ΑΡΚΟΥΔΕΑΣ

Στις σελίδες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι πρόσφατες εκδόσεις (β' εξάμηνο 2002) των μελών της Εταιρείας Συγγραφέων ταξινομημένες αλφαβητικά κατά κατηγορία. Τα σύντομα κείμενα προέρχονται από τους εκδότες (Δελτία Τύπου, οπισθόφυλλα). Από τις ποιητικές συλλογές δημοσιεύεται ενδεικτικά το πρώτο ποίημα.

Μυθιστορήματα

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Σκηνές από το βίο του Μάξιμου του Γραικού
—Ελληνικά Γράμματα, σελ. 466

Ένας ακέραιος πνευματικός άνθρωπος έρχεται σε σύγκρουση με την κρατική και την εκκλησιαστική εξουσία. Υποβάλλεται σε διωγμούς και βασανιστήρια, τον δικάζουν, τον κλείνουν για δεκαετίες στις φυλακές. Αλλά και στα χρόνια του μαρτυρίου του συνεχίζει το έργο του. Τα χειρόγραφα του δραπετεύουν από τη φυλακή, κυκλοφορούν από μοναστήρι σε μοναστήρι, διαδίδουν τις ιδέες του. Η ιστορία, στο βασικό καμβά της, μοιάζει να είναι των δικών μας εποχών, ενώ εξελίσσεται στο ρωσικό μεσαίωνα κι ο ήρωάς της είναι ο θρυλικός Έλληνας λόγιος Μάξιμος ο Γραικός.

Οι «Σκηνές» πήραν την οριστική τους μορφή στα 1967-69, όταν δεν υπήρχε προοπτική δημοσίευσης, και πρωτοκυκλοφόρησαν στην Ελλάδα μετά τη μεταπολίτευση, το 1976. Στη Ρωσία βγήκαν στα πρόθυρα της Περεστρόικα, σε δύο εκδόσεις, 1980 και 1983, και το 1985 στην Πολωνία.

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΑΞΙΩΤΗΣ:
Πλωτές γυναίκες
—Κέδρος, σελ. 440

Πόλεμος, κατοχή, διακυμάνσεις του Καπνικού, πτώχευση μιας οικογένειας και η πρώτη αεροπορική τραγωδία της χώρας. Το μυθιστόρημα διανύει τα τρία τέταρτα του περασμένου αιώνα, εβδομήντα πέντε χρόνια ακριβώς: 1900-75. Σ' αυτό διαγράφεται η ιστορία της Ελλάδας αυτής της περιόδου. Η πορεία του καπνικού ζητήματος με όλες του τις διακυμάνσεις. Η

άνοδος και η πτώση μιας οικογένειας καπνεμπόρων.

ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ:
Τα σπασμένα χέρια της Αφροδίτης
—Άγρα, σελ. 480

Το παρόν μυθιστόρημα συμπληρώνει μια τριλογία με τα δύο προηγούμενα (Απ' τα κόκαλα βγαλμένη και Ο θησαυρός του Ξέρξη), παρακολουθώντας τα αποκομμένα και χαμένα χέρια του αγάλματος της Αφροδίτης της Μήλου, προκαλώντας άνισες ιστορικές και προσωπικές συνέπειες. Εφόσον λοιπόν το έπαθλο των Καλλιστείων, το Μήλο της θεάς Έριδας, το κρατάει το ένα χέρι, ενώ το άλλο συγκρατεί τον κατεβασμένο χιτώνα που αποκαλύπτει τα κάλλη της, όποιος κατέχει τα Χέρια έστω και για ένα μικρό χρονικό διάστημα έχει τύχη στον έρωτα αλλά ατυχία σε όλα τ' άλλα. Και ίσως δεν είναι τυχαίο ότι το 1821 έπεται κατά πόδας, ως ένας νέος φονικότατος Τρωικός πόλεμος, με την αποκάλυψη του αγάλματος το 1820.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ:
Η κάθοδος των εννιά
—(Επανέκδοση) Ωκεανίδα, σελ. 80

«Κατεβήκαμε στο ρέμα με κομμένα Κγόνατα. Πήραμε πάλι τον ανήφορο, σιγά με προφυλάξεις, όσο όμως πέρναγε η ώρα χωρίς αποτέλεσμα, η δίψα μας θέριευε κι αρχίσαμε να τρέχουμε καταμεσής στην κοίτη σαν παλαβοί. Τα χαλίκια έκαιγαν και νιώθαμε τον ήλιο στο κεφάλι μας, τεράστιο και καρφωμένο στη θέση του. Στο τέλος αποκάναμε. Ο Νικήτας ήταν έτοιμος να καταρρεύσει. Λαχάνιαζε με τη γλώσσα έξω σα θερμιασμένο ζαγάρι. Δεν γλιτώναμε ούτε με το φευγιό. Η δίψα, η δίψα μας, μας είχε φτάσει και

μας είχε ξεπεράσει. Δεν μας έμενε τίποτα άλλο παρά να πέσουμε ανάσκελα τεντώνοντας χέρια και πόδια κατά τον ουρανό».

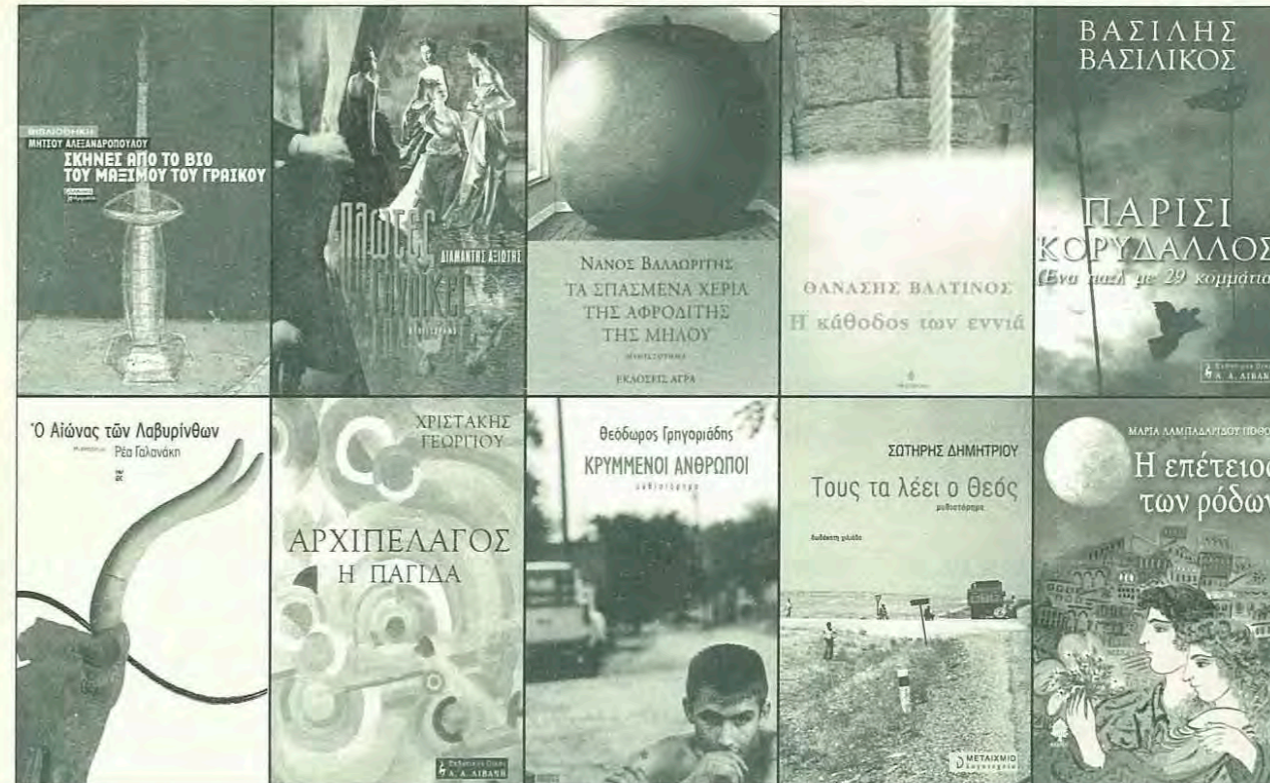
ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ:
Παρίσι Κορυδαλλός
(ένα παζλ με 29 κομμάτια)
—Λιβάνης, σελ. 330

Παρίσι-Ζυρίχη-Άαχεν-Στοκχόλμη-Φραγκφούρτη-Ρώμη-Ρότερνταμ-Παρίσι. Πώς άραγε συνδέει τις πόλεις αυτές ένας πλανόδιος πλασιέ εντύπων της Αντίστασης που τα διανέμει στους αυτοεξόριστους της χούντας, στα δύσκολα χρόνια 1967-74; Όλα όσα λέγονται και δεν πράττονται, όλα όσα πράττονται χωρίς να λέγονται, πώς καταλήγουν στο να υφάνουν το σκηνικό απ' όπου αναπήδησε ένας Παναγούλης, ένας Καράγιωργας και τόσο άλλοι επώνυμοι κι ανώνυμοι, σαν τον αφανή τροτσικιστή τον «Λάμπη τον Τρότσκα»;

ΡΕΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ:
Ο Αιώνας των Λαβυρίνθων
—Καστανιώτης, σελ. 390

Η ιστορία μιας φανταστικής οικογένειας, που ξεκινά το 1878 στην οθωμανική Κρήτη για να σταματήσει το 1978 μετά το τέλος της δικτατορίας, η πριν τον Έβανς ανακάλυψη της Κνωσού από Κρήτα αρχαιολόγο, η αναζήτηση μιας γυναίκας εξαφανισμένης σε σφαγή, μια δολοφονία όπου το πολιτικό έγκλημα αγγίζει τη βεντέτα, το χρονικό μιας πόλης και μιας ορεινής περιοχής της νήσου κατά τον εικοστό κυρίως αιώνα, αυτά κυρίως ξετυλίζουν το μίτο τους στον Αιώνα των Λαβυρίνθων.

Με επίκεντρο λοιπόν την Κρήτη, την ανέκαθεν ταυτισμένη με τον μύθο του Λαβυρίνθου, ο Αιώνας των Λαβυ-

ρίνθων αντιπαραθέτει στον «Αιώνα των Φώτων» το δικό του φως και σκοτάδι. Τη δική του, εντέλει, εικόνα για τα ανθρώπινα – όπως βιώθηκαν, όπως καταγράφηκαν, όπως ακούστηκαν, όπως θα μπορούσαν να είχαν συμβεί.

ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:
Αρχιπέλαγος - Η Παγίδα
—Λιβάνης, σελ. 776

Ο αγώνας του 1955 - 59 στην Κύπρο, η απόκτηση της ανεξαρτησίας της από τους Άγγλους, οι ένοπλες ομάδες που σχηματίστηκαν πριν από τα γεγονότα του '64, αφού διαλύθηκε ο κυπριακός στρατός, η δράση των ξένων μυστικών υπηρεσιών, ο διχασμός και η απειλή εμφυλίου, η δικτατορία, τα «γαλάζια όνειρα» και η εισβολή των Τούρκων το '74, ξετυλίζονται μέσα από τις σημειώσεις του Μάνου, ενός δημοσιογράφου, καθώς και μέσα από τις ζωές του γιατρού Πολυδεύκη, της Γαλλίδας συζύγου του, του θεολόγου Μιχάλη, του στρατιωτικού Παπαϊορδάνους, του διπλού πράκτορα Χατζηγιασουμή και πλήθους άλλων — μαζί κι ένα μοναχικό βιολί που «ξεκινά» από την Αμερική και φτάνει στην Κύπρο, αφήνοντας εκεί μια θλιμμένη νότα...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ:
Κρυμμένοι άνθρωποι
(Δεύτερη αναθεωρημένη έκδοση)
—Πατάκης, σελ. 206

Ένας νεαρός δάσκαλος διορίζεται στη Μέρτυρα, ένα απόμακρο χωριό στα σύνορα της χώρας. Σιωπή και μυστικότητα χαρακτηρίζουν τη ζωή των κατοίκων του χωριού: αρνούνται να δεχτούν τη γνώση που τους προσφέρει ο νεοφερμένος. Διατείνονται ότι ανήκουν σε μια διαφορετική ράτσα που δεν ενσωματώθηκε ποτέ στο επίσημο κράτος, διατηρώντας αναλλοίωτα τα έθιμα και τις παραδόσεις της. Αρχαιολογικά σύμβολα, απόκρυφες τελετές, μυστικιστικές γιορτές. Ατμόσφαιρα αρχέγονου παγανισμού και μεταφυσικών αντιλήψεων. Χώρος όπου κυριαρχεί το όνειρο και η φαντασία.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:
Τους τα λέει ο Θεός
—Μεταίχιμο, σελ. 166

Σε μια έρημη πλαγιά της Μουργκάνας, ένα βουνό στα ελληνοαλβανικά σύνορα, ένα συνεργείο οικοδόμων χτίζει ένα σπίτι. Στο συνεργείο υπάρχουν και αλλοεθνείς – Αλβανοί, γύφτοι. Από εκεί περνούν ζεμπόροι, μια κομπανία Αλβανών μουσικών που γυρνάνε στην Αλβανία. Μια μεγάλη

βροχή καθλώνει μέσα στο γιατί τους οικοδόμους, οι οποίοι μονολογούν, συζητάνε, θυμούνται και διαπιστώνουν ότι οι ζωές τους συναντήθηκαν κάποτε στο παρελθόν.

ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ-ΠΟΘΟΥ:
Η επέτειος των ρόδων
—Κέδρος, σελ. 208

Μια νέα γυναίκα που ζει με πάθος την καθημερινότητά της, τον έρωτα, τη μητρότητα, την επιτυχία. Ο εραστής, ο αγαπημένος, που φτάνει απροσδόκητα στη διάβρωση των αισθημάτων του, στην αμφισβήτηση. Πρόσωπα ελλιπή και οι δύο που θα οδηγηθούν, από διαφορετικό δρόμο ο καθένας, στη μοναξιά των υπαρξιακών τους ερωτημάτων — στην αυτογνωσία. Για κείνη: το συναπάντημα του αθώου με τη μοίρα. Ή ο πόνος της γνώσης και η κάθαρση. Για κείνον: το ουσιαστικό της ζωής που διέφυγε. Ένα μυθιστόρημα για τη μνήμη και το χρόνο, για το θάνατο, για την παλινδρομική εξουσία του πάνω στην ψυχή μας.

ΛΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΦΕΡΙΑΔΗ:
Γλυκιά καλοκαιριάτικη βραδιά
—Καστανιώτης, σελ. 376

Η φωτογραφία της γυναίκας με το λοξό καπέλο στη βιτρίνα του κυρίου Τσάβες γίνεται η αιτία ενός δύσβατου έρωτα ανάμεσα σε μια Εβραία μεγαλοαστή κι έναν Έλληνα πρόσφυγα στη Θεσσαλονίκη του Μεσοπολέμου. Ενόσ έρωτα που δοκιμάζεται από αλληπάλληλες δεσμεύσεις, προκαταλήψεις και διακρίσεις, έως την ακραία και τερατώδη φυλετική διάκριση του ναζισμού.

Η πόλη με τους δρόμους, τις πλατείες, τα κάστρα, τις επαύλεις των Εξοχών και τα προσφυγικά, το «Λουξεμβούργο» και το «Μεντιπερανέ», τη ΔΕΘ, «του Φλόκα», τα караβάκια του Θερμαϊκού, το Σέικ Σου, το Αρσακλί και τον Χορτιάτη αποτελεί το ολοζώντανο φόντο όπου προβάλλονται οι εθνοτικές και ταξικές αντιθέσεις της εποχής, ενώ παράλληλα δοξάζεται η δύναμη του έρωτα — αυτή που κάνει τους αδύναμους δυνατούς και τους δυνατούς αδύναμους.

ΠΑΥΛΙΝΑ ΠΑΜΠΟΥΔΗ:
Χάρτινη ζωή
—Ροές, σελ. 450

Η ιστορία δυο μεγάλων οικογενειών που πορεύονται σύρριζα στην Ιστορία, περνάνε όλα τα δεινά του τόπου και αναλώνονται σε παράλληλους, ενδοοικογενειακούς εμφύλιους. Στην εξέλιξη παρεμβάλλονται έγγραφα δημόσια και ιδιωτικά, επιστολές, ερωτικά γράμματα, δημοσιεύσεις, σημειώματα, σημειώσεις: Τα γραπτά ντοκουμέντα μένουν για πάντα εμβόλιμο στο θάνατο και οι ζωντανοί άνθρωποι εμβόλιμοι στη χάρτινη ζωή τους.

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ:
Ο κουτσός άγγελος
—Κέδρος, σελ. 460

Αθήνα, Κατοχή. Ένας άγγελος πέφτει προσκρούει στον τοίχο του χρόνου και μεταμφιέζεται σε έναν παράξενο ντετέκτιβ, τον Άγγελο Σωτηρίου. Αποστολή του, η προστασία τού πιό πολύτιμου ανθρώπου που διαθέτει η χώρα, ενός σπουδαίου μουσικού. Ένας κόσμος που ανήκει εξίσου στο όνειρο και στην πραγματικότητα, με την ειρωνεία να διαπερνά τη σκοτεινή πλευρά της εποχής και να σπρώχνει τη φανταστική περιπέτεια προς την πλευρά μιας συχνά εφιαλτικής φάρσας.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ:
Η κλειστή ζωή
(Δεύτερη, ξανακοιταγμένη, έκδοση)
—Κέδρος, σελ. 304

Η ιστορία εκτυλίσσεται στα τελευταία χρόνια πριν απ' τον πόλεμο του 1940. Ένας φαρμακοποιός, σε κάποιο νησί του Αιγαίου, αποφασίζει να ιδρύσει χωρδιά και μαντολινάτα και φέρνει απ' την Αθήνα ένα νέο μουσικό. Γύρω απ' αυτόν το θεματικό άξονα, πλέκεται με λεπτά νήματα ο μύθος. Μα, περισσότερο απ' το μύθο, το κύριο βάρος του μυθιστορήματος πέφτει αλλού. Πρόκειται για έναν πίνακα της κλειστής ζωής της επαρχίας του μεσοπόλεμου και, ιδίως, της κλειστής ζωής καθενός από τους ήρωες, με στοιχεία ποιητικά και συμβολιστικά, ρεαλιστικά και κοινωνικά, με ιδιαίτερα τονισμένη την ατμόσφαιρα και τον ψυχολογικό χαρακτήρα, την ειρωνεία και τη σάτιρα και με τύπους και χαρακτηρισμούς απ' όλα τα στρώματα της κοινωνίας του νησιού.

ΑΡΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ:
Μπέμπι Σίτινγκ
—Κέδρος, σελ. 352

Ανοιξε δικηγορικό γραφείο, αλλά ξέμεινε από υποθέσεις. Παντρεύτηκε, όμως του έμεινε το στεφάνι. Φλέρταρε την αγαπημένη τού φίλου του, μα λογάριζε χωρίς τον ξενοδόχο. Κάποια στιγμή η τύχη τον ευλόγησε να γίνει πατέρας. Ωστόσο εκείνος προτιμάει τον ιππόδρομο με την παλιοπαρέα από το τσίρκο με το παιδί του. Ένας άντρας που έχει χάσει το δρόμο και την ψυχή του. Υπάρχει κανείς να τον πάρει απ' το χέρι;

Ποίηση

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΑΡΑΝΙΤΣΗΣ:
Καλοκαίρι στον σκληρό δίσκο
—Νεφέλη, σελ. 150

Ο γάμος βλάπτει το σώμα.
η πληγή είναι θηλυκή.
μάντη, εξήγησε στην πληγή σου τη λαχτάρα των λιβαδιών, της αυγής την ήπια δράση όπου η κάθε ράβδος ασκεί το μαγνητισμό μιας ανασπόμενης αντικής βιαιότητας.
τα προνόμια βλάπτουν το πνεύμα.
η σιγή είναι ουδέτερη σαν το πέταγμα.

ΖΕΦΗ ΔΑΡΑΚΗ:
Το ακίνητο εν οδύνη
—Νεφέλη, σελ. 80

Κάθε απάντηση είναι ένα ψέμα
μήπως εκεί βρω την αλήθεια
Αυτά που συννεφιάζουν το πορτραίτο
αβέβαιο φως οι ώμοι
ρημαγμένοι κι η γυναίκα
παρατημένη στη μέση του σώματος
να ξέρει να μη ξέρει το μουσικό της

ΙΑΣΩΝ ΔΕΠΟΥΝΤΗΣ:
Χ. Α. Donnet Σε κβαντικό δρυμό
—Μανδραγόρας, σελ. 96

Από την ήττα μου που ξέρετε, διάλογος το μεσημέρι με ένα φάντασμα και συνεπώς άρνηση ή αδυναμία να φτιάξω νίκες και ήρωες, τέλος να μη παραδέχομαι προφητείες εκεί που υπάρχει η σοβαρή προειδοποίηση, έμεινε ένα κέρδος, ο Donnet. Όταν οι βομβαρδισμοί συνεχίζονται αόρεστα ίδιοι, έρχεται ο Donnet κι εγώ ρωτιέμαι αν έχω το δικαίωμα να αρχίσω μαζί του το διάλογο επτέλους για το άθλιο ζήτημα.

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ:
Πότε μίλα πότε φίλα
—Μεταίχμο, σελ. 40

Χειμώνισσε μάτια μου,
έλα να στρώσουμε τα φιλιά
μη μας μείνουν οι νύχτες γυμνές
και κρυώσουν τα όνειρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ:
Η υποτεινουσα της σελήνης
—Κέδρος, σελ. 90

Θα χιονίζει αβεβαιότητα.
Θα σφίγγεις τα δάχτυλα
και τα λόγια σου θα κυλούν
δάκρυα στο πάτωμα.
Θα μετακινείται παραλλήλως το τοπίο

και νοσταλγία ταξιδίου
θα σε καταλαμβάνει.
Ξώφαλτσα σε έχει πάρει ο καιρός.
—Κανέλα τα φιλιά σου—
Το τοπίο θα γκρεμιστεί
στον κήπο αθόρυβα.
Όλα θα είναι όπως πριν:
υπερσυντέλικος και βελούδο.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΡΣΗ:
Έμεινα μέσα
—Καστανιώτης, σελ. 40

Μακριά ήταν.
Δεν ξεχώριζα αν ερχόταν ή αν έφευγε.
Κουκκίδα ακίνητη.
Ήμουν νέα κι έφευγα
Με ευκολία. Με πολυτέλεια.
Κρύβοντας το πρόσωπο
Πίσω από μια μεγάλη λέξη.

ΜΑΡΙΑ ΚΥΡΤΖΑΚΗ:
Λιγοστό και να χάνεται
—Καστανιώτης, σελ. 70

Απ' την αρχή το όνομά του
ονόμαζε ποιός ήταν
Μα εγώ τον είπα λύκο
Το μόνο που ξέρω για τους λύκους
είναι η μοναξιά τους. Έτσι αποφάσισα
να τον καλωσορίσω
Ήταν το φως, ίσκιος της νύχτας;

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ Χ. ΜΑΡΚΟΓΛΟΥ:
Ονειρών κοινοκτημοσύνη
—Νεφέλη, σελ. 48

Στραγγίζει ο ουρανός χαμηλώνει
Φωνές καταδύονται φιλτραρισμένες
στο αίμα
Σαρκοβόρες εικόνες καθημερινής οδύνης
Θραύσματα έργων σκυθρωπή αυθεντία
λέξεων
Σκέψεις καμένα λάδια
Μονόχορδα ο θάνατος πρεσάρει
Εδώ
Με θύελλα στα μάτια θα ξανάρθεις.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ:
Κουτάζοντας δάση
—Μεταίχμο, σελ. 48

Γώς βρέθηκα σ' αυτά τα δάση
με τις σκιές, ανθρώπινες απουσίες,
δεν υπακούν στην αδήριτη ακινησία
περιπλανιούνται μαζί μου - είναι ό,τι μένει
αφού παρέλθει ακόμα και ο θάνατος
- όκι φαντάσματα, χοροί πνευμάτων,
ίσκιος μονάχα ίσκιος μ' ακολουθούν

ΤΙΤΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ:
Η πύλη των λεόντων
—Διάττων, σελ. 16

Τα λιοντάρια είχαν χαθεί από χρόνια
ούτε ένα δεν βρισκόταν σ' όλη την
Ελλάδα
ή μάλλον ένα μοναχικό, κυνηγημένο

έγραψαν. Όμως, προτού καταστραφούν ως «άχρηστα υλικά» από την επίσημη υπηρεσία των ταχυδρομείων –εν αγνοία φυσικά των αποστολέων– θα γίνουν κρυφό «κτήμα» του αναγνώστη.

Δέκα επιστολές των οποίων η μοίρα είναι ίδια με τους ήχους που τους ταξιδεύει ο άνεμος στην έρημο, δί-

χως κανέναν προορισμό και χωρίς καμιά απόκριση. Μόνο που εδώ άνεμος είναι το παράλογο και έρημος η ανθρώπινη ψυχή. Φωνές στην έρημο, άμοιρες...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ:
Ματαιοδοξία
—Ελληνικά Γράμματα
(σειρά: Γράμματα για σένα), σελ. 80

Τι μπορεί να εκμυστηρεύεται, άραγε, ένας συγγραφέας και αθεράπευτα διανοούμενος, κάπου στα μέσα της ηλικίας του, ήδη εξαρτημένος από το αλκοόλ και αποκαρδιωμένος απ' τη ζωή, σε μια πρώην μαθήτριά του και ερωμένη του και τώρα μεταπτυχιακή σπουδίστρια σε Πανεπιστήμιο του Λονδίνου; Απλώς, σκέψεις που ποτέ δεν είχε το θάρρος να τις εμπιστευτεί σ' αυτήν, μνήμες προσωπικών στιγμών που ο χρόνος μετάγγισε τη νοσταλγική αύρα τους και, τέλος, σχόλια για τη λογοτεχνική πραγματικότητα που τη βρίσκει φτωχή, περιθωριοποιημένη και αλυσιτελή.

Χιούμορ, κυνισμός, γελοιογραφική διάθεση αλλά και εξομολογητική ειλικρίνεια, φωτογραφίζουν ανθρώπους και πράγματα, σκιαγραφώντας

ταυτόχρονα το πιο ματαιόδοξο πλάσμα του κόσμου: τον συγγραφέα.

ΚΩΣΤΑΣ ΑΡΚΟΥΔΕΑΣ:
Αναζητώντας την ιδανική γυναίκα
—Ελληνικά Γράμματα
(σειρά: Γράμματα για σένα), σελ. 70

Όταν έχεις υπογράψει συμβόλαιο με τη μοναξιά, η οποία παύει να είναι επιλογή ή ανάγκη, και η ψυχή πάλλεται για πάθος, ονειρεύεσαι το ιδανικό, που ό,τι περικλείει είναι γένους θηλυκού: σαγήνη, συντροφικότητα, αγάπη, ευτυχία. Η αναζήτηση μεταμορφώνει τη ζωή σε φλόγα για την κατάκτηση μιας γνώσης τόσο προσωπικής, τόσο εσωτερικής, τόσο ολοκληρωτικής, που θαμπώνει, εξαυλώνει και σκορπίζεται σε όλο μας το είναι.

σμένο τρόπο πρόσληψης της λογοτεχνικής πραγματικότητας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΩΤΗΣ:
Ανώνυμα γράμματα
—Ελληνικά Γράμματα
(σειρά: Γράμματα για σένα), σελ. 118

Η καθημερινότητα, η στιγμή, η καλή και η κακή ώρα σαν μια ικνογραφία ζωής, φιλτραρισμένη μέσα από την προσωπική εμπειρία, μας κάνει να γίνουμε εμείς οι ίδιοι αστυνομία του εαυτού μας. Λες κι έχει σκηνοθετηθεί ή προγραμματιστεί η ιστορία και οι προσωπικές μας εμπειρίες, είτε ως υποβολείς είτε ως φρουροί, μας απαγορεύουν μια ζωή χρήσιμη και παραγωγική, που δεν φαίνεται να ταιριάζει με την ανθρώπινη ύπαρξη, όπως την ξέρουμε αιώνες τώρα.

Ο άνθρωπος, λογιστής του εαυτού του, τοκογλύφος του εαυτού του, δολοφόνος του εαυτού του. Όποιοι έχουν τη δύναμη να κουβαλήσουν την

αλήθεια που αναβλύζει από μέσα τους και που σε κάθε βήμα υψώνεται μπροστά τους, χωρίς να έρθουν σε μετωπική σύγκρουση με την πραγματικότητα που τους περιβάλλει, αντεπεξέρχονται. Οι άλλοι, εκ των πραγμάτων, καταφεύγουν αλλού.

ΚΛΑΙΘΗ ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ:
Ο τελευταίος ταύρος
—Ωκεανίδα, σελ. 140

Σ' ένα ταξίδι σε διάφορες χώρες κι εσποχές παρακολουθούμε μια σειρά από πρόσωπα και αναζητήσεις σε μια συνεχή «ταυρομαχία» με τη ζωή και τον θάνατο. Από την τελευταία πράξη της ζωής του κυρίου Λουτρόν και Ζωμόν στη Βάρνα της Βουλγαρίας και τον ύστατο αποχαιρετισμό του πατέ-

ρα στη γενέθλια Θεσσαλονίκη, μέχρι το μυστήριο της γυναίκας που υπήρξε αυτοκράτειρα της Κίνας. Κι ακόμα, από μια εαρινή ιεροτελεστία στην αρένα των ταυρομαχιών στην εξωτική Κολομβία και την περιπέτεια μιας αρχαιολογικής ανασκαφής, μέχρι το Πιραρικού, το χρονικό μιας σύγχρονης περιήγησης στον Αμαζόνιο και στα Λιάνος.

Ν.Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ:
Λιμενάρχης Ευρίπου
—(Επανέκδοση) Νεφέλη, σελ. 190

Μια συλλογή διηγημάτων με ήρωες του και την πόλη του, αυτήν που περιπάτησαν η λοστρόμισσα Μαίρη Δεπάνου του «Κυρίου του Τζακ» και του «Πατς κι απαγά», η Μύριαμ Χόπκινς Λάι του «Μαριάμπα» η Ελίζε Μαίηλου, η Αναμπέλα Λη, η Ουλαλούμ. Με άλλα λόγια, όλος ο θίασος των ένσαρκων σκιών του παθιασμένου καραγκιόζο-

κάπου είχε κρυφτεί στην Πελοπόννησο χωρίς ν'απειλεί πια κανέναν ώσπου το σκότωσε κι αυτό ο Ηρακλής. Ωστόσο η θύμηση των λιονταριών ποτέ δεν έπαψε να τρομάζει τρόμαζε η εικόνα του σε θυρεούς και ασπίδες και ασπίδες τρόμαζε τ' ομοιώμά τους στα μνημεία των μαχών

τρόμαζε η ανάγλυφη μορφή τους στο πέτρινο υπέρθυρο της πύλης. Τρομάζει πάντα το βαρύ μας παρελθόν τρομάζει η αφήγηση όσων έχουν συμβεί καθώς τη χαράζει η γραφή στο υπέρθυρο της πύλης που καθημερινά διαβαίνουμε.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΠΡΑΤΙΚΑΚΗΣ:
Το νερό
—Μεταίχιμο, σελ. 80

Προχωρεί σε κάθε κατεύθυνση. Δεν έχει μπρος πίσω δεξιά αριστερά. Κύκλος· θηλή· στελής σφαίρα. Κυκλικά διαμορφώνει στιγμιαίους ορίζοντες. Θύλακες μέσα στη σκόνη των εννοιών. Σαν μια διάφανη άρνη έχει από παντού μέτωπα και πόδια. Είναι όλες μαζί οι εκδοχές κι οι κατευθύνσεις.

ΝΤΙΝΟΣ ΣΙΩΤΗΣ:
Το ηλιοστάσιο των αγγέλων
—Κέδρος, σελ. 80

Γνωρίζοντας από πυροβασία μάθαμε να βαδίζουμε και επί των υδάτων, στην αρχή ήταν κομμάτι δύσκολα τα πράγματα, βρέχαμε τα μπατζάκια μας, οι γυναίκες βρέχαν τις άκρες των φουστανιών τους

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ:
Ζωή κλεισμένη
—Το Ροδακιά, σελ. 68

Εδώ είναι θαμμένη η Συμφέρουσα δεκάξι χρόνων ξένη από λιβυκή γενιά.

Αρρώστια κακιά μάρανε πάρωρα το κορμί μου
κι άντρα χάδι δε χάρηκα στον κόρφο μου
και το γλυκό φως του ήλιου για πάντα το στερήθηκα
και τους καλούς γονείς μου δε θα τους ξαναδώ.

Εσύ διαβάτη που περνάς σκέψου για λίγο τη δόλια τη Συμφέρουσα που πέθανε και θάφτηκε εδὲ. Γιατί 'μουν νέα κι όμορφη και τώρα μέσα στο πετρωμένο περιβόλι του ύπνου διαβαίνω το παντοτινό που η ψυχή απ' το στήθος φτερούγισε σαν πρωινό αγέρι.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΟΝΑΣ:
Κίτρινη όχθη - Β'
—Οδός Πανός, σελ. 110

ΜΗΤΕΡΑ: Τι συμβαίνει εδώ;
ΧΟΡΟΣ: Εμείς είμαστε εδώ μια σειρά από μικρά κορίτσια μαραμμένα
Τα μαλλιά μας τα χτενίζουμε στα σπασμένα παράθυρα των διαδρόμων
Τα νύχια μας τα κόβουμε στα στόματα λεόντων
Τα τραγούδια μας τα σπέρνουμε στο μήκος ξεραμένων ποταμών

Νουβέλες / Διηγήματα

ΚΩΣΤΑΣ ΑΚΡΙΒΟΣ:
Φωνές στην έρημο
—Ελληνικά Γράμματα
(σειρά: Γράμματα για σένα), σελ. 96

Όπως υπάρχουν «καταραμένοι» ποιητές, έτσι υπάρχουν και «καταραμένα» γράμματα. Επιστολές που για διάφορους λόγους δεν θα διαβαστούν από τους παραλήπτες τους και –το πιο τραγικό– δεν πρόκειται ποτέ να επιστραφούν στα χέρια εκείνων που τις

παίκτη, μεταφερόμενος σ' έναν άλλο μπερντέ, πάντοτε όμως στη Χαλκίδα και στα όνειρα του Βόρειου Ευβοϊκού.

Δοκίμια

ΘΙΑΔΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Ο κουραδοκόφτης
—Νεφέλη, σελ. 216

«Το χαρακτηριστικό αυτού του βιβλίου είναι η επιθετικότητα. Η επιλογή των άρθρων του τόμου έγινε κατόπιν ωρίμου σκέψεως. Δηλαδή, κανένα από τα, εν συνεχεία, κείμενα δεν δημοσιεύεται εκ τύχης. Στην Ελλάδα κυριαρχεί η υποκρισία και η μυθολογία. Ενδεχομένως, οι κριτικοί μας, το νοήμον κοινό και οι ξεφτιλισμένες Αρχές, να σκανδαλιστούν από μερικά προκλητικά άρθρα. Πιστεύω πως, η πρόκληση, και ο αναπόφευκτος σκανδαλισμός, εξαναγκάζουν τους αναγνώστες να χρησιμοποιήσουν τη σκέψη τους. Οι αναγνώστες είναι υποχρεωμένοι να εντοπίσουν το προβληματάκι, που, κάθε φορά, κρύβεται μέσα στα κείμενα».

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ:
Η δική μου Αμερική
—Κέδρος, σελ. 304

«Συναντήσεις με έργα του Στήβεν Κινγκ, του Μάικλ Κράιτον, του Τζον Γκρίσαμ και πολλών άλλων, από τον Τόμας Χάρις και τον Μάριο Πούζο ως και τον Ουίλιαμ Γκίμπσον και τον Τζορτζ Πελεκάνος. Καθώς και με τα έργα εξαδέλφων τους από την Αγγλία, όπως ο Τιμ Γουίλοκς, ο Κλάιβ Μπάρκερ και ο Τζον Λε Καρέ. Παράλληλα, έρχινα ματιές σε κινηματογραφικούς ήρωες όπως ο Ιντιάνο Τζόους και ο Ταρζάν, ή στα τηλεοπτικά

X-Files. Και φυσικά, έστρεφα το βλέμμα μου πίσω, μέχρι τον Αρετίνο, κάποτε στον Κάφκα ή στον Μπόρχες, αλλά και σε δικούς μας παγκόσμιες εμβλείας λογοτέχνες όπως ο Καζαντζάκης. Παρακολουθούσα επίσης τους σημερινούς, ακαδημαϊκής φήμης ή και απλώς καταξιωμένους συγγραφείς, όπως τον Μίλαν Κούντερα και τον Πασκάλ Μπρούκνερ ως τον Πολ Όστερ και τον Τομ Γουλφ. Ή κατέφυγα σε μυθιστοριογράφους όπως ο Άλεξ Γκάρλαντ και ο Σιμό, και σκηνοθέτες όπως ο Ταραντίνο και ο Κασοβίτς, με τους οποίους αισθάνομαι τόσο συγγενικά. Συνήθως, όμως, παρέμενα στα χωρικά ύδατα της ποπ κουλτούρας του ύστερου 20ού αιώνα».

ΘΑΝΑΣΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ:
Αναγραμματισμοί στη σιωπή
—Πόλις, σελ. 160

Να μιλήσεις για ποίηση είναι ένας τρόπος να αγγίξεις κάτι που δεν υπόκειται στην αφή, αφού μόλις πας να το πιάσεις εκείνο χάνεται ή σκορπίζεται. Η αναλυμένη ποίηση δεν είναι πλέον ποίηση, έχει μετακινηθεί πέραν του τοπου όπου οφείλει να μένει και να παραμένει. Οι παραβολές και οι αλληγορίες μιλούν για την ποίηση χωρίς να την εκτοπίζουν από τον φυσικό της χώρο, από το ιδιαίρο πεδίο όπου ανήκει. Αφομοιώνουν τον τρόπο της και μιλούν εντέλει ποιητικά χωρίς να μιμούνται. Αγκαλιάζουν τον τόπο της, θα πει μιλούν από εκεί όπου μόνον ίσως η ποίηση θα μπορούσε να μιλήσει για τον εαυτό της — δηλαδή από τη μεριά της ζωής και των πραγμάτων, απ' όπου και η ίδια η ποίηση τελικά αναδύεται.

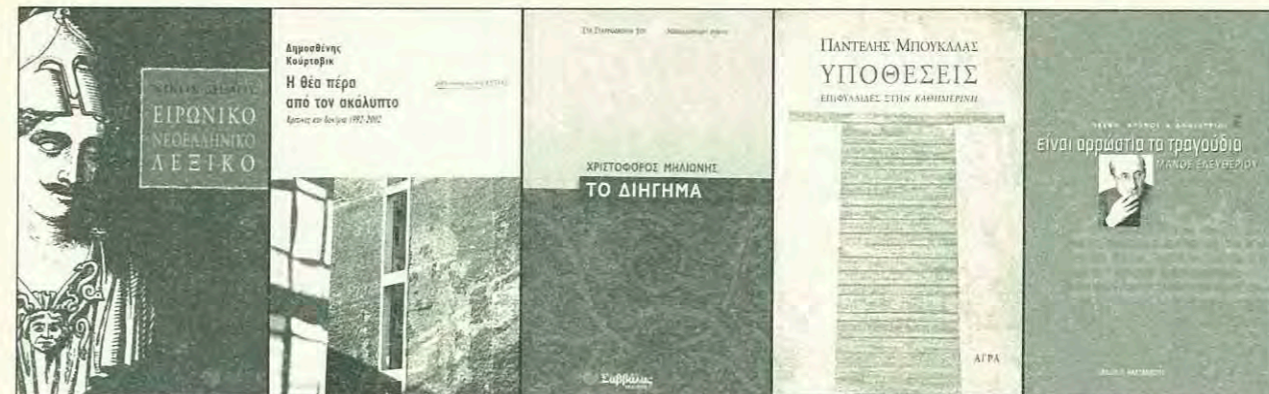
Μελέτες Κριτικά κείμενα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΑΛΛΑΣ:
Σκαπτή ύλη
— από τα *Σολωμικά μεταλλεία*
—Άγρα, σελ. 336

Σκαπτή ύλη είχε ονομαστεί στην αρχαιότητα η χρυσοφόρα φλέβα του Παγγαίου. Σκαπτή ύλη είναι, στην περίπτωση που μελετούμε, μεταφορικά και η ύλη που ανορύσσει από τα δικά του μεταλλεία ο Σολωμός. Και σκαπτή πρέπει να είναι και η σπουδή αυτού του έργου: μια ανασκαφή του κριτικού μελετητή πάνω στα ίχνη της πρωταρχικής ανασκαφής του ποιητή. Τέτοια είναι, για τα κείμενα της ωριμότητάς του, η διαδικασία της παραγωγής του, και η σωστή τους αποτίμηση. Είναι ό,τι καμινεύεται από τον ποιητή και αναμοχλεύεται από τον ερευνητή στα Αυτόγραφα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
-ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
Ο βίος και το έργο του Κ.Π. Καβάφη
—Μεταίχμιο, σελ. 270

Ο βίος και το έργο του Κ. Π. Καβάφη παρακολουθεί σε χρονολογική σειρά τα γεγονότα της ζωής του ποιητή, την αφετηρία και την εξέλιξη της ποίησής του, τις προσωπικές του αντιδράσεις απέναντι στην ανθρώπινη μοίρα, απέναντι στον έρωτα και το θάνατο. Το βιβλίο στηρίζεται στην πλούσιότητα καβαφική βιβλιογραφία και αξιοποιεί όλα τα καινούργια στοιχεία που ήρθαν στο φως για τη ζωή και το έργο του ποιητή κατά τα τελευταία σαράντα χρόνια. Η πλούσια εικονογράφηση που συνοδεύει το κείμενο

ανασυνθέτει το κλίμα της εποχής και περιγράφει την περιπέτεια της ελληνικής κριτικής να προσλάβει και να αναγνωρίσει την αξία της καινούφανους ποίησης του Καβάφη. Το βιβλίο, που περιλαμβάνει πλήρη καβαφική εργογραφία και την εκτενέστερη και πιο ενημερωμένη μέχρι σήμερα επιλογή διεθνούς βιβλιογραφίας, ολοκληρώνεται με ανθολογία του συνόλου της ποιητικής παραγωγής του Αλεξανδρινού.

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ:
Ειρωνικό Νεοελληνικό Λεξικό
—Πατάκης, σελ. 120

Πρώτο ερέθισμα ήταν το *Dictionnaire des idées reçues* του Φλομπέρ. Ενάμιση αιώνα μετά, τα κλισέ οι κοινότητες και τα στερεότυπα εξακολουθούν να πολλαπλασιάζονται και να καταδυναστεύουν τη σκέψη μας. Σκέφτηκα ότι ίσως είναι χρήσιμη η κατάρτιση ενός σύγχρονου «λεξικού κοινότητων». Ξεκίνησα την προσπάθεια σε μια στήλη που είχα στην Ελευθεροτυπία. Συμπλήρωσα μετά. Μια πρώτη επιλογή κυκλοφόρησε το 1996 με τίτλο *Αναμασάματα*. Μια δεύτερη, εμπλουτισμένη έκδοση εμφανίστηκε το 1997 στο Διαδίκτυο. Αλλά, στο δρόμο, μου προέκυψαν και άλλα λήμματα που περιγράφουν θεμελιώδεις (κοινότοπες) αξίες της νεοελληνικής σκέψης. Τα πρόσθεσα και παρουσιάζω εδώ μια τρίτη επιλογή, τριπλάσια σε έκταση από την προηγούμενη».

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ:
Η θέα πέρα από τον ακάλυπτο
Κριτικές και δοκίμια 1992 - 2002
—Εστία, σελ. 380

«Για λόγους ομοιογένειας, περιορίστηκα σε κριτικές που αναφέρονταν στην ελληνική πεζογραφία, κυ-

ρίως το μυθιστόρημα. Και για λόγους οικονομίας, κράτησα από αυτές μόνον όσες μου φαινόταν πως παρουσίαζαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον — από την άποψη, το τονίζω, της διαπραγμάτευσης, όχι των υπό συζήτηση βιβλίων. Πίστευα και πιστεύω πως η λογοτεχνική κριτική, όπως και τα έργα που κρίνει, έχει ενδιαφέρον όταν υπερβαίνει το αντικείμενό της, όταν προβάλλει ζητήματα αισθητικής σ' έναν ευρύτερο ορίζοντα προβληματισμού».

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΩΝΗΣ:
Το διήγημα
—Σαββάλας (Σειρά: Στα σταυροδρόμια του νεοελληνικού λόγου), σελ. 150

Το βιβλίο αυτό είναι ένα είδος χειριδιού, συνοπτικής δηλαδή ιστορίας του ελληνικού διηγήματος για πρακτική χρήση, και απευθύνεται, κατά κύριο λόγο, στους αναγνώστες που θα ήθελαν να έχουν μια συνολική εικόνα της καταγωγής και της εξέλιξης αυτού του είδους που, εξαιτίας της μικρής του έκτασης, συγκεντρώνει όλη τη μέριμνα του δημιουργού στη συμπύκνωση και στην ευρηματικότητα. Δεν αποτελεί —και δε θα ήταν δυνατό να συμβεί διαφορετικά— πρωτογενή φιλολογική εργασία, αλλά προσπαθεί να δώσει έγκυρες και, όπου ήταν απαραίτητο, τεκμηριωμένες πληροφορίες για το θέμα που εξετάζει.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΜΠΟΥΚΑΛΑΣ:
Υποθέσεις
Επιφυλλίδες στην Καθημερινή
—Άγρα, σελ. 486

Γι' αυτά οι λέξεις, για τα σολωμικά «πλούτια» της ζωής. Και για τ' άλλα όμως, τα γκρίζα και τα στενάχωρα, της ζωής κι αυτά, όσα γεννάει η πολύμορφη εξουσία και οι νομείς της: οι «Απα-

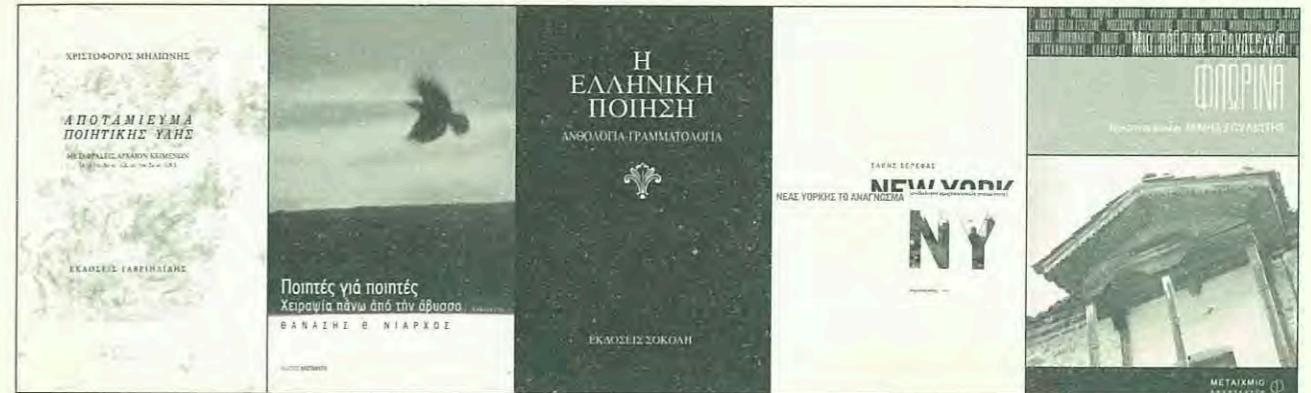
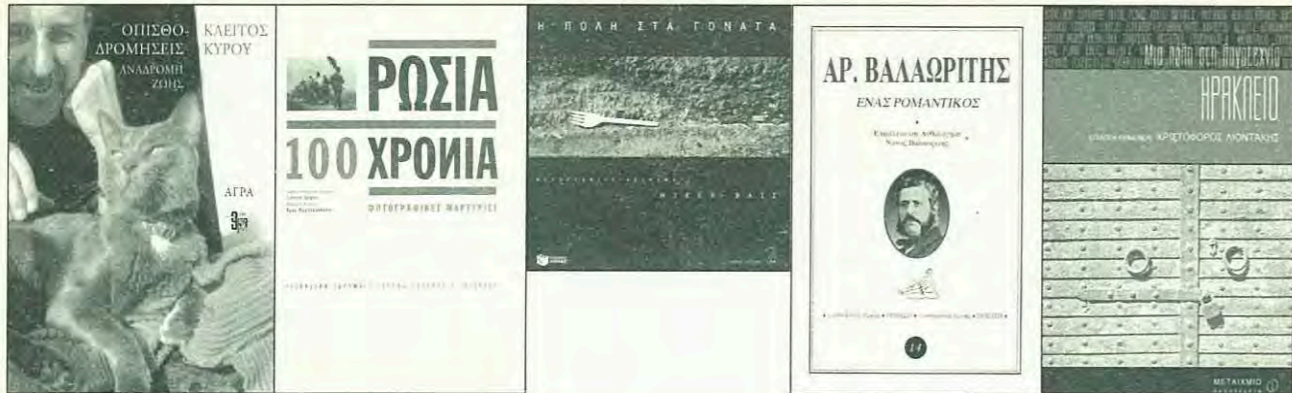
ραίτητοι και Μεγάλοι» ποιμένες (ημεδαποί και ξένοι), οι πολιτικοί, τα Μέσα, ο «μέσος άνθρωπος», οι καταμετρητές του «κοινού γούστου», οι διαφημιστές, οι οικοφθορείς, οι «ιδεολόγοι» της μισαλλοδοξίας και της ξεηλασίας, οι μεγαλοϊδέατες της Ολυμπιάδας, οι δημοκόλακες, οι θεοκάπηλοι, οι πολεμοχαρείς «αρχάγγελιοι» της Νέας Τάξης.
Εκατόν τριάντα επιφυλλίδες, που δημοσιεύτηκαν στα κυριακάτικα φύλλα της Καθημερινής, από το 1995 έως και την πρώτη Κυριακή του 2001, εκτός από δυο που πρωτοτυπώθηκαν στις σελίδες του Δεκαπενθήμερου Πολίτη. Ένα τυπωμένο ευχαριστώ στον άγνωστο αναγνώστη.

Αφηγήσεις / Μαρτυρίες

ΜΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ:
Είναι αρρώστια τα τραγούδια
—Καστανιώτης, σελ. 170

Κείμενα για συνθέτες, τραγουδιστές και στιχουργούς, και κυρίως για την υπόθεση του ελληνικού τραγουδιού. Ο συντάκτης αυτών των κειμένων ευτύχησε να συνεργαστεί με όλους σχεδόν τους συνθέτες. Ορισμένοι ήταν «θηρία». Άλλοι μικρά θηρία του γάλακτος, χαμένων γονέων, που βύζαιναν από άλλα ζώα, και ορισμένοι αδιάφοροι και ανθρωπάκια. Ωστόσο τα τραγούδια όλων ταξίδευαν μυστικά σε δίσκους, σε CD, ραδιόφωνα, πίστες, θέατρα και στάδια, αδιαφορώντας και για τις συνθήκες που γράφτηκαν και για κείνους που τα 'γραψαν.

Δεν είναι ντροπή να αγαπάει κανείς το τραγούδι. Και όπως υπάρχουν άνθρωποι που εθελοντικά αγωνίζονται για την ισορροπία της φύσης, για τα δέντρα, τα ζώα και τα πουλιά, και όπως υπάρχουν κέντρα για τα σπάνια

είδη που κινδυνεύουν και τα περιθάλπουν με αγάπη κι αφοσίωση, έτσι θα 'πρεπε να υπάρχουν και αντίστοιχα κέντρα για ό,τι κινδυνεύει σ' αυτόν τον τόπο και για το ελληνικό τραγούδι! Γιατί το τραγούδι πολλές φορές κινδύνευε και πολλές φορές επουλώθηκε από τις πληγές που του άνοιξαν τα σκάγια αδέξιων κυνηγών δολοφόνων.

ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ:
Οπισθοδρομήσεις
Αναδρομή ζωής
—Άγρα, σελ. 190

«Θα πρέπει εξαρχής να τονίσω ότι ελαχιστότατες φορές κατέφυγα μέχρι σήμερα στον πεζό λόγο. Κι ακόμη, να διευκρινίσω πως το κείμενο που ακολουθεί δεν μπορεί με κανέναν τρόπο, απολύτως με κανέναν τρόπο, να συμπεριληφθεί στην κατηγορία των αυτοβιογραφιών οποιασδήποτε μορφής. Περιλαμβάνει ένα σύνολο αναδρομών στα περασμένα, χωρίς την παραμικρή ιδανική χρονολογική σειρά. Ένα σύνολο από άτακτες μνήμες που εφορμούν στα τυφλά σε γεγονότα κάποιων άλλων εποχών. Οι απώτεροι χρόνοι είναι και οι πλέον προτιμούμενοι. Ίσως επειδή το βάθος του χρόνου ασκεί μια διαφορετική γοητεία, που αποβαίνει συνάμα και πιο καταλυτική. Και πάντοτε, το τονίζω αυτό, χωρίς την παραμικρή επιδίωξη.

Πάντοτε το παρελθόν αποκτά διαστάσεις, είναι η σκάλα που ανεβαίνει αδιάκοπα στον ουρανό, μια αγκαλιά ονείρων να διατηρούνται εν καταψύξει μέσα σε πολύχρωμα κουτιά».

ΑΡΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ:
Ρωσία, 100 χρόνια
—Ριζάρειον Ίδρυμα/Ίδρυμα Σταύρου Νιάρχου, σελ. 317

Το λεύκωμα αυτό περιλαμβάνει συγκλονιστικές φωτογραφικές μαρτυρίες από την Ιστορία της Ρωσίας κατά τον εικοστό αιώνα: από την εποχή των Ρομανόφ και την επανάσταση του Οκτώβρη έως σήμερα. Ο πρόλογος και τα συνοδευτικά σχόλια του συγγραφέα συνθέτουν μια εμπειριστατωμένη εξιστόρηση αυτής της περιόδου μέσα από μια κριτική, συχνά άκρως τολμηρή, ως προς την πολιτική της εμβλέπια, ματιά. Ένα χρηστικό και ταυτοχρόνως απολαυστικό βιβλίο για την ιστορία μιας χώρας που είναι η Ιστορία όλου του κόσμου στον 20ό αιώνα.

ΜΙΣΣΕΛ ΦΑΪΣ:
Η πόλη στα γόνατα
(φωτογραφίες και κείμενα)
—Πατάκης, σελ. 116

«Δεν είμαι συγγραφέας, δεν είμαι «Δ» φωτογράφος. Ένας λυσσαλέος περιπατητής είμαι, που υποφέρω από πολύ εαυτό. Όλοι αυτοί οι σύγχρονοι φαρμακοί, οι καυσοκαλυβίτες πεσοκομμένων ιστοριών, οι αποκολλημένοι από τη σπηλαιογραφία του μέλλοντος, διεκδικούν την προσοχή μας μέσα από προσευχές του Κακού ή παραμιλητά ατόφιας λογοτεχνίας. Οικοδοσπότες του έξω (ενός χασοτικού, ενός διεστραμμένου σπιτιού), τρώνε και παρατηρούν, κοιμούνται και παρατηρούν, γελάνε και παρατηρούν, κλαίνε και παρατηρούν, σκέφτονται και παρατηρούν, θυμούνται και παρατηρούν, πεθαίνουν και παρατηρούν — παρατηρούν το ανασταλμένο βλέμμα τους».

ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ:
Αριστοτέλης Βαλαωρίτης
έννας ρομαντικός
—Ερμής, σελ. 230

Η σύμπτυξις των αιώνων, η συμπίεση του καιρού σ' ένα και μόνο επίπεδο: Του ηρωικού χρόνου η επικαιρότητα που συμβαδίζει με όλες τις εποχές και γίνεται απόλυτα σύγχρονη, είναι η ρομαντική και μεταποικιακή προοπτική που υιοθέτησε ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης —έτσι ώστε, βγαίνοντας απ' τα πλασματικά θέματα των αναγεννησιακών κρητικών δραμάτων και του Ερωτόκριτου, από τον ουτοπικό δηλαδή χρόνο— το ποίημα μπαίνει και καταλαμβάνει όλο το χώρο της ιστορίας σε μια κορυφαία της στιγμή, όπου συνοψίζεται το παν με μια και μοναδική πράξη: Τον πνιγμό της Κυρά Φροσύνης.

ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ:
Ηράκλειο
—Μεταίχμιο (σειρά: Μια πόλη στη λογοτεχνία), σελ. 225

Μια πόλη παλίμψηστη, όπου εποχές και πολιτισμοί διαλέγονται με μια κρυφή αρμονία, χυμοί αιώνων κυκλοφορούν υπόγεια, όπου παρελθόν και παρόν συμβιώνουν παρουσιάζοντας απεριόριστες χρονικές αποχρώσεις σε όσους θελήσουν να τις ανακαλύψουν. Μια πόλη πολυώνυμη: Ηράκλεια, Χαντάκ, Χάνδαξ, Κάντικα, Καντίνα, Κάντια, Κάστρο, Ηράκλειο. Μια πόλη όπου ο μύθος γίνεται πραγματικότητα, κάτω από τα ερείπια των κραταιών κτισμάτων: τα τείχη και η τάφος, που τίποτα πια δεν προστατεύ-

ουν, οι ναοί που υπηρέτησαν διαδοχικά πολλές και διαφορετικές θρησκείες και δόγματα. Μια πόλη που τρέφει τον μύθο και τρέφεται από αυτόν.

ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ:
Αποταμίευμα ποιητικής ύλης
Μεταφράσεις αρχαίων κειμένων (από τον 8ο αι. π.Χ. ως τον 20 αι. μ.Χ.).
—Γαβριηλίδης, σελ. 148

Τα αρχαία κείμενα που περιέχονται σ' αυτό το βιβλίο συγκροτούν ένα προσωπικό Ανθολόγιο. Αρχίζουν από τον 8ο αι. π.Χ. και φτάνουν ως τη μεταγενέστερη αρχαιότητα. Είναι κείμενα ποιητικά, αλλά και πεζά, ιστορικά και φιλοσοφικά, καθώς και κείμενα ιδιωτικού χαρακτήρα. Η επιλογή τους έγινε με βάση την προσωπική μου ευαισθησία και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που θεώρησα ότι παρουσιάζουν, κατά περίπτωση, όπως επισημαίνεται στα εισαγωγικά σημειώματα. Αυτά στάθηκαν και τα κίνητρα που με ώθησαν να δοκιμάσω τις μεταφραστικές μου δυνατότητες, σε μια διάρκεια τριάντα περίπου χρόνων.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΝΙΑΡΧΟΣ:
Ποιητές για ποιητές
(χειραφία πάνω από την άβυσσο)
—Καστανιώτης, σελ. 248

«Θα ήταν ψέμα αν έγραφα πως τη θωρήσα τόσο πρωτότυπη, ώστε θα ήταν δύσκολο ή μάλλον αδύνατον (δεν γνωρίζω ακριβώς) να συναντήσει κανείς μιαν αντίστοιχη ανθολογία σε ξένη χώρα. Όπως, επίσης, θα ήταν ψέμα αν έγραφα πως, σε όλο το χρονικό διάστημα της έρευνας, αυτό που με ενθουσίαζε ήταν η πρόθεση να «ανακαλύψω» ένα ποίημα γραμμένο από έναν μεγάλο ποιητή για έναν εξίσου σημαντικό ομότεχνό του. Χωρίς να α-

διαφορώ μόλις θυμόμουν ή «έπεφτα» πάνω σε μια σχετική «αφιέρωση», αισθανόμενος πως ανακαλύπτω έναν πραγματικό θησαυρό όταν ένας ήσσονος σημασίας, ή άγνωστος σήμερα, ποιητής είχε εμπνευστεί από έναν ξεχασμένο συνάδελφό του».

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ:
Η Δεύτερη Μεταπολεμική Γενιά
Ανθολογία, γραμματολογία—Σοκόλης (σειρά: Η Ελληνική ποίηση), σελ. 656

Ανθολογούνται σημαντικότεροι σύγχρονοι έλληνες ποιητές, που γεννήθηκαν κατά το διάστημα 1929-1940 και παρουσιάστηκαν στα Γράμματα λίγο πριν και λίγο μετά το 1960, καταθέτοντας βιώματα μιας ιδιαζόντως τραυματικής για τον ψυχισμό τους περιόδου της ελληνικής ιστορίας (Πόλεμος, Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος, Ψυχρός Πόλεμος κ.λπ.). Ανάμεσά τους συγκαταλέγονται ονόματα όπως οι: Χριστιανόπουλος, Ασλάνογλου, Λεοντάρης, Δαράκη, Δημουλά, Ελευθερίου, Μέσκος, Αγγελάκη-Ρουκ, Χαραλαμπίδης, Δενέγρης, Γκόρπας κ.ά.

Ο τόμος περιλαμβάνει εκτενέστατη και πολύπλευρα αναλυτική εισαγωγή, εμπειριστατωμένες αναφορές στη ζωή και το έργο όλων των ανθολογούμενων ποιητών, από γνωστούς συγγραφείς, καθώς και πλούσια εικονογράφηση.

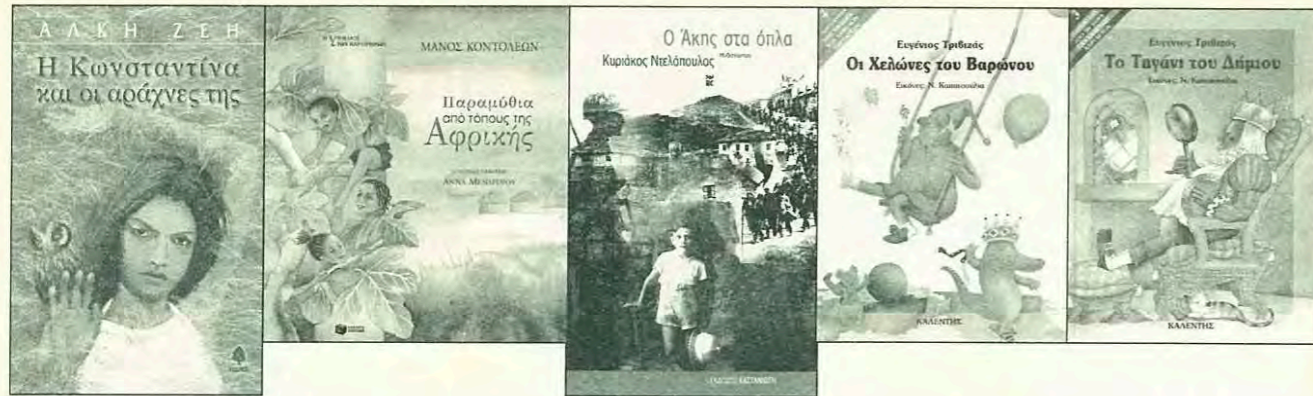
ΣΑΚΗΣ ΣΕΡΕΦΑΣ:
Νέας Υόρκης το ανάγνωσμα
Ανθολογία αμερικανικών ποιημάτων
—Παρατηρητής, σελ. 196

Επιλογή, μετάφραση και σχόλια 65 ποιημάτων για τη Νέα Υόρκη, την πόλη η οποία εκλύει ιστορίες μέσα σε αφηγηματικά ποιήματα. «Στην πόλη μου, μένω κατάπληκτος από το περι-

βάλλον/ είναι και αυτό κάτι σαν φύση/ Πρέπει να είσαι έμπειρος για να ζήσεις εδώ πέρα/ Ένα κόλπο είναι μην πηγαίνεις κάπου συγκεκριμένα/ απλώς να σουλατσάρεις εδώ κι εκεί». Οι στίχοι αυτοί του Φιλντ τα λένε όλα. Καμουφλισμένη πίσω από το χαρακτηρισμό της ως «απάνθρωπη πόλη», η Νέα Υόρκη αποδεικνύει για άλλη μια φορά πως η έμπνευση και η αφήγηση μιας ιστορίας, με οποιονδήποτε τρόπο, δεν προϋποθέτουν σχεδόν ποτέ κάποιες «φιλόβρωτες» συνθήκες. Τουναντίον.

ΜΙΜΗΣ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ:
Φλώρινα
—Μεταίχμιο (σειρά: Μια πόλη στη λογοτεχνία), σελ. 256

Η Φλώρινα μια πόλη, όπου «...οι εποχές εξακολουθούν να είναι τέσσερις και διακριτές, και το χιόνι υψώνει παντού μια παραμυθένια διαύγεια...», θα 'ρθει πιο κοντά μας, μέσα από τις λέξεις, παρά τα χιλιόμετρα που τη χωρίζουν από την πρωτεύουσα. Τα κείμενα ντόπιων συγγραφέων, των μοναδικών αρμόδιων να συλλάβουν με επιτυχία τις τονικότητες της περιοχής, είναι στη διάθεση του κάθε αναγνώστη, που επιθυμεί να ανασυνθέσει κάτι απ' την εικόνα της πόλης και να «οσμιστεί» λίγο απ' το άρωμα των μεζέδων και του τσίπουρου που ρέει άφθονο σ' αυτή την πόλη του Βορρά.

Για παιδιά και εφήβους

ΑΛΚΗ ΖΕΗ:
Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της
—Κέδρος, σελ. 240

Κωνσταντίνα! Κωνσταντίνα! Κωνσταντίνα! Και έλεγε ότι δε θα ακούσει σήμερα τη γιαγιά της και τις τρεις αχώριστες φίλες της. Γκρίνια, γκρίνια, γκρίνια. Ε, βέβαια, πού να καταλάβουν αυτές από εφηβεία, που είναι της γενιάς της Κατοχής!

«Μα δεν πήρες είδηση τίποτα;» ρωτάει και ξαναρωτάει η γιαγιά. «Όχι, τίποτα.» Είχε τόσο χαρέι για την καινούργια τους ζωή στη Γερμανία, που ούτε της πέρασε απ' το νου πως οι γονείς της μια μέρα θα χώριζαν. Κι ακόμη χειρότερα: ότι θα την έστελναν πίσω στην Ελλάδα να ζήσει με τη γιαγιά της για κάποιο διάστημα. Όμως την Κωνσταντίνα δεν τη νοιάζει τίποτα πια. Ούτε το διαζύγιο των γονιών της και οι καινούργιες τους οικογένειες, ούτε η γκρίνια της γιαγιάς και τα προβλήματα στο νέο της σχολείο. Αυτή την έχει βρει τη λύση. Ας είναι καλά ο Λουμίνης, ένα αγόρι από μεγαλύτερη τάξη. Ένα γαλάζιο θαυματουργό χαπάκι κι ύστερα άλλο ένα κι ύστερα πολλά θαυματουργά χαπάκια, κι ύστερα πολλά θαυματουργά ψέματα, και μια στα ουράνια, μια στον γκρεμό, κι ύστερα... δεν έχει επιστροφή.

ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ:
Παραμύθια από τόπους της Αφρικής
(Εικονογράφηση: Άννα Μενδρινού)
—Πατάκης, σελ. 38

Όποιο ευχάριστος και ίσως ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να γνω-

ρίσει κανείς έναν τόπο είναι να ακούσει τα παραμύθια που έχουν φτιαχτεί από εκείνους που τον κατοικούν. Οι αναγνώστες του δεύτερου τόμου της σειράς *Η υφήλιος των παραμυθιών* μπορούν να ταξιδέψουν σε χώρες μακρινές της Αφρικής, όπως η Αιθιοπία, η Γουινέα, η Τανζανία, η Μαδαγασκάρη, η Κένυα και η Νιγηρία! Έτσι θα γνωρίσουν τις χώρες αυτές μέσα από τη ζωή ενός ανθρώπου που άναψε φωτιά στην κορυφή ενός βουνού, από τις κουβέντες μιας γλυκοπατάτας, από το τι έγινε κι ο βάτραχος έχασε την ουρά του, με το να μάθουν γιατί οι άνθρωποι ζούνε με τον τρόπο του φεγγαριού κι όχι της μπανάνας, με το να συναντήσουν τα παιδιά που γεννήθηκαν πάνω σε μια συκιά, αλλά και με το να ακούσουν τι λέει ένας κυνηγός όχι στο όπλο του μα σε μια μαγική φλογέρα!

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ:
Ο Άκης στα όπλα
—Καστανιώτης, σελ. 236

Ο πόλεμος που οι καβγατζήδες Ιταλοί έκαναν εναντίον των φιλήσυχων Ελλήνων το 1940 άλλαξε τη ζωή όλων και τις συνήθειές τους, ακόμη και του Άκη, που ξαφνικά άρχισε να τρώει μόνος του, προς μεγάλη απορία του μπαμπά του, της μαμάς του και της θείας του Γαζίνας. Μόλις τελείωσε ο πόλεμος, και η Κατοχή μαζί, οι ιστορικοί άρχισαν να γράφουν τις ιστορίες τους για να μάθει ο κόσμος πώς πέρασαν και αυτοί και οι άλλοι. Ξέχασαν όμως τον Άκη και την οικογένειά του. Γι' αυτό κι εκείνος έγραψε ένα βιβλίο στο οποίο εξιστορεί τις περιπέτειές του στη μικρή επαρχιακή πόλη που πέρασαν φιλοξενούμενοι στο σπίτι της υπηρέτριάς τους Δωροθέας δύο ολόκληρα χρόνια μαζί, τόσο τους άρεσε η ζωή εκεί! Με το γνωστό του

τρόπο περιγράφει τη ζωή με τους δικούς του, με τους φίλους του, τα παιχνίδια τους, αλλά και τους Ιταλούς που είχαν αναστατώσει τον τόπο με τα μαυτολίνα τους και τις ζαβολιές τους, και βέβαια για τις κασκαρικές που τους έκαναν οι κάτοικοι για να βγάλουν το άχτι τους.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ:
Οι Χελώνες του Βαρόνου
(Εικονογράφηση: Ν. Καπατσούλια)
—Καλέντης (σειρά: Παραμύθια από τη χώρα των χαμένων χαρταετών), σελ. 48

Χελώνες λένε τα παλιά χρυσά νομίσματα. Αυτές τις χελώνες, λοιπόν, όπως και τα σμαράγδια, τα κοράλια, τα φλουριά, τα διαμάντια, τα μαργαριτάρια και τα μπριγιάντια αγαπούσε όσο τίποτ' άλλο στη ζωή, δυστυχώς, ο βαρώνος Φλαφ φον Φλουφ. Όσοι έχουν τόσα χρήματα όμως είναι κι άρρωστοι μ' αυτά. Γιατί γίνονται η αγάπη και ο έρωτας της ζωής τους. Έτσι συνέβαινε και με τον βαρόνο Φλαφ φον Φλουφ, που δεν μπορούσε να κοιμηθεί απ' την έγνοια του μήπως και κάποιος άλλος τα «ζηλέψει» και του τα στερήσει.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ:
Το Τηγάνι του Δήμιου
(Εικονογράφηση: Ν. Καπατσούλια)
—Καλέντης (σειρά: Παραμύθια από τη χώρα των χαμένων χαρταετών), σελ. 48

Στο βιβλίο αυτό πρωταγωνιστεί ο αναποφάσιτος βασιλιάς Πακουλούτσικος ο Πολύγωνμος, που όπως λέει και το επίθετό του, άλλαζε χίλιες φορές γνώμη το δευτερόλεπτο. Για το πρῶνό του, λόγου χάριν, ξεκινούσε από δίκροκο αυγό στρουθοκαμήλου ομελέτα, για να ακυρώσει την παραγγελία του σε λίγο και να ζητήσει «ροδάκινα από ραδακινιές ποτισμένες με δάκρυα συναχωμένου δράκου» κι α-

μέσως μετά «ρυζόγαλο από γάλα χρυσού αετού».

ΛΕΙΛΑ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΑΡΑΒΙΑ:
Η Ρίκι δεν είναι πια πιτσιρίκι
Ο Τίκι εξερευνητής
—Πατάκης

Οι περιπέτειες της τυφλοποντικίνας Ρίκι, που γεννήθηκε με το «ελάττωμα» να βλέπει, και της οικογένειάς της. Μαθαίνει να ζει στα δέντρα για να βρίσκεται με τον καλό της, τον Σιλβάτικο, και για να μη ζει μέσα σε σκοτεινά λαγούμια. Στο δεύτερο βιβλίο, η θυγατέρα τους Σίσι, συναντά το Σιλβανό, δασικό ποντικό σαν τον πατέρα της, που έχει την ίδια αγάπη με αυτήν για τις πτήσεις. Ξεκινούν να βρουν μια Κιβωτό, που πρόκειται να πετάξει στο διάστημα με ζευγάρια ζώα. Στο τρίτο βι-

βλίο, ο Τίκι, γιος του Σιλβάτικου και της Ρίκι, ξεκινά με το ταίρι του, την Καμπανιόλα, να εξερευνήσουν τον κόσμο. Επειδή δεν αγαπούν τις καταστρεπτικές πυρκαγιές, πηγαίνουν στους πάγους, που δεν πιάνουν φωτιά. Φτάνουν στη Γροιλανδία, μαζί με τον απόγονο του πολιτικού εξερευνητή Πήρη. Βλέπουν το Βόρειο Σέλας, μοιράζονται τη ζωή των Εσκιμώων, τέλος όμως επιστρέφουν βιαστικά στο δάσος τους, πριν ξεκινήσουν για το Βόρειο Πόλο, γιατί στην κοιλίτσα της Καμπανιόλας σαλεύουν κιόλας μωράκια.

Επιμέλειες

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: Φιλολογική επιμέλεια και εισαγωγή σε κείμενα 103 βολιωτών συγγραφέων, στο τεύχος 7-8 της περιοδικής έκδο-

σης του Δήμου Βόλου Εν Βόλω (φθινόπωρο και χειμώνας 2002) που είναι αφιερωμένο στη λογοτεχνία.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ: Φιλολογική επιμέλεια, εισαγωγή και σχόλια του τόμου *Ρήγας Γκόλφης: Ποιήματα*
—Εστία

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ: Επιμέλεια και ανθολόγηση των *Διηγημάτων του Σπύρου Πλασκοβίτη*.
—Κέδρος

Μεταφράσεις σε ξένες γλώσσες

ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΤΕΣΙΣ: *The daughter* (η μητέρα του σκύλου).
—Arcadia

Κυκλοφόρησε στα γερμανικά η ανθολογία νεοελληνικού διηγήματος *Εκδρομή με φίλες*, της Σοφίας Γεωργαλλίδου. Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται κείμενα των Θ. Βαλτινού, Ν. Βασιλειάδη, Α. Ζέη, Σ. Δημητρίου, Μ. Δούκα, Δ. Καλοκύρη, Α. Καστρινάκη, Ν. Κεσμέτη, Δ. Κούρτοβικ, Ν. Μαραγκού, Κ. Μαυρουδή, Χ. Μηλιώνη, Κ. Μητροπούλου, Κ. Μουρσελά, Η.Χ. Παπαδημητρακόπουλου, Σ. Σερέφα, Γ. Σκαμπαρδώνη, Α. Σουρούνη, Δ. Σωτηρίου και Ευ. Τριβιζά.
—Romiosini

ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Σε εποχές ανασφάλειας σαν τη σημερινή, η σημαντικότερη επένδυση για την ευημερία μιας κοινωνίας είναι η σωστή εκπαίδευση όλων των μελών της. Το *Ελεύθερο Σχολείο της Αθήνας* προσφέρει τη μοναδική ευκαιρία να ανταποκριθούμε σε μια από τις πιο μεγάλες και επιτακτικές προκλήσεις του μέλλοντος. Έχει τις ρίζες του στην ελληνική παράδοση της φιλοξενίας προς τους ξένους και τους καινούριους πολίτες, ενήλικες και παιδιά. Επίσης, αποτελεί παράδειγμα του πώς μια μoinωνία μπορεί να ανανεωθεί και να δυναμώσει μέσα από νέες, τολμηρές πρωτοβουλίες. Σήμερα στόχος μας είναι να προσεγγίσουμε τους ιδιώτες και τους φορείς που μοιράζονται μαζί μας την πεποίθηση πως η εκπαίδευση μπορεί να αναβαθμίσει την ανθρώπινη ζωή, και που θα μας επιτρέψουν να δημιουργήσουμε,

στην καρδιά της Αθήνας, ένα σχολείο με καρδιά.

Το Ελεύθερο Σχολείο της Αθήνας σχεδιάζεται σε στενή συνεργασία με τους εξής οργανισμούς:
Ελληνική Αντιπροσωπεία στην UNESCO, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος, Διεθνές Ινστιτούτο Παιδιών του Καναδά, Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, Ορχήστρα των Χρωμάτων, Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό και Εταιρεία Συγγραφέων.

● Στο Διεθνές Φεστιβάλ Συγγραφέων στο Τορόντο, Καναδά (Οκτώβριος). Μεταξύ των 100 συμμετεχόντων, που αντιπροσώπευαν 20 χώρες, ήταν ο πρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων **Βασίλης Βασιλικός**.

● Το περιοδικό *Γραφή*, τεύχος 53-54, κυκλοφόρησε με εκτεταμένο αφιέρωμα στο **Νάσο Βαγενά**.

● Κυκλοφόρησε από τις εκδ. Άγρα το βιβλίο της Κάρεν Βαν Ντάικ: *Οι Κασσάνδρα και οι λογοκρίτες*, μελέτη για τη **Ρέα Γαλανάκη**, τη **Μαρία Λαϊνά** και τη **Τζένη Μαστοράκη**.

● Στο Γ' Πανελλήνιο Συνέδριο του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Η Λογοτεχνία σήμερα» προσκλήθηκαν ως ομιλητές οι συγγραφείς **Δημήτρης Καλοκύρης**, **Άρης Μαραγκόπουλος**, **Παύλος Μάτσις**, **Ανδρέας Μήτσου** και Μαρία Σκιαδαρέση (30/11/02), ενώ ο **Κώστας Στεργιόπουλος** ήταν μέλος της επιστημονικής επιτροπής.

● Επίτιμο μέλος του ανακήρυξε ομόφωνα το Δ.Σ. του Διεθνούς Φεστιβάλ Συγγραφέων της Οτάβα τον **Γιώργο Χουλιάρα**, για την προσφορά του στην ενίσχυση των πολιτιστικών δεσμών μεταξύ Ελλάδας και Καναδά, εν όψει της αποχώρησής του ως Συμβούλου Τύπου της Ελληνικής Πρεσβείας στην καναδική πρωτεύουσα και της επιστροφής του στην Αθήνα.

Διεθνής Έκθεση Βιβλίου στην Κωνσταντινούπολη

Στο περιθώριο της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου, που έγινε στην Κωνσταντινούπολη τον περασμένο Δεκέμβριο, οι συγγραφείς **Πέτρος Τα-**

τσόπουλος και **Τάκης Θεοδωρόπουλος**, άνοιξαν μια φιλική δημόσια συζήτηση με τους Τούρκους Νεντίμ Γκιουρσέλ και Αταόλ Μπεκράμωγλου. Θέμα: «Περισσεύει η Ιστορία στα Βαλκάνια;» Κοινή διαπίστωση: το στάδιο της γνωριμίας έχει πλέον κατακτηθεί. Παραμένουν ωστόσο διαφορές ως προς την πρόσληψη του Ευρωπαϊκού ορίζοντα των δύο λαών. Διαφορές, που η συνειδητοποίησή τους, όπως τόνισε ο Τ. Θεοδωρόπουλος, αντλεί τη σημασία της από την αξία της ετερότητας.

«Αποικία» συγγραφέων στην Βοΐβοντίνα της Νέας Γιουγκοσλαβίας

Πέρυσι, εκατόν πενήντα από τους σημαντικότερους σέρβους συγγραφείς αποφάσισαν να ιδρύσουν νέα Ένωση Συγγραφέων αντιδρώντας στην περιθωριοποίηση, την παντελή έλλειψη πολιτιστικής πολιτικής, τη καώδη κατάσταση που επικρατεί στη Νέα Γιουγκοσλαβία όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα και την αγορά του βιβλίου και κυρίως: το καθεστώς ηθικής και πνευματικής ανυποληψίας στο οποίο έχουν περιπέσει διεθνώς οι σέρβοι δημιουργοί εξαιτίας της καταστροφικής εθνικιστικής πολιτικής και της εμπλοκής σ' αυτήν αρκετών συγγραφέων της χώρας. Οι λόγοι της ίδρυσης της νέας Ένωσης θυμίζουν σε πολλά εκείνους που οδήγησαν στη δημιουργία της δικής μας Εταιρείας Συγγραφέων.

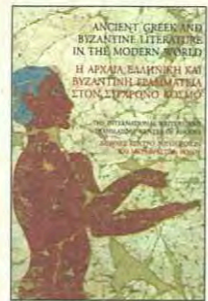
Η νέα Ένωση, στην προσπάθειά της να βγάλει τους συγγραφείς της χώρας από το καθεστώς διεθνούς απομόνωσης ξεκίνησε ένα πρόγραμμα φιλοξενίας συγγραφέων που το ονομάζει Writers' Colony. Από τις 15 ως τις 25 Σεπτ. δεκαπέντε συγγραφείς από τη Νέα Γιουγκοσλαβία και το εξωτερικό συγκεντρώνονται και διαβάζουν αποσπάσματα από το έργο τους στο Βελιγράδι και σε άλλες πόλεις. Στο πρόγραμμα του περασμένου Σεπτεμβρίου συμμετείχαν ο Αλ. Γκένις από τις ΗΠΑ, ο Α. Ρούστε από τη Νορβηγία, ο Μ. Μπεργκ από τη Ρωσία, η Μπ. Τόμκα από την Ουγγαρία και ο **Αναστάσης Βιστωνίτης**. Ανάμεσα στους συγγραφείς που μετείχαν από σερβικής πλευράς ήταν οι ποιητές Μπ. Ράντοβιτς και Μ. Μιλουτίνοβιτς και οι πεζογράφοι **Μίλοραντ Πάβιτς** και **Βλ. Μπάγιατς**.

Το FORUM EUROPA III της Ομοσπονδίας Ευρωπαίων Συγγραφέων (EWC)

Από τις 24 ως τις 27 του περασμένου Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στην Βουδαπέστη το FORUM EUROPA III της Ομοσπονδίας Ευρωπαίων Συγγραφέων, τακτικό μέλος της οποίας είναι η Εταιρεία μας από το 1994, και το παρακολούθησαν εκατό περίπου συγγραφείς-εκπρόσωποι των ενώσεων συγγραφέων της Ευρώπης οι οποίες είναι μέλη του EWC, ειδικοί σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας της πνευματικής και πολιτικής ζωής της Ουγγαρίας και μέλη της Ευρωβουλής. Το Forum είχε και εορταστικό χαρακτήρα, αφού η Ομοσπονδία συμπλήρωνε τα εικοσιπέντε χρόνια από την ίδρυσή της. Ανάμεσα στους βασικούς εισηγητές ήταν ο **Τίτος Πατρίκιος** ενώ την Εταιρεία Συγγραφέων εκπροσώπησε ο **Αναστάσης Βιστωνίτης**. Τα κείμενα των εισηγήσεων θα κυκλοφορήσουν σύντομα σε βιβλίο.

Διεθνές συνέδριο στη Ρόδο.

Τον Μάιο του 2001 έγινε στη Ρόδο Διεθνές συνέδριο με θέμα: «Η Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Γραμματολογία στον Σύγχρονο Κόσμο». Το συνέδριο, τη φροντίδα του οποίου είχε αναλάβει ο Βούλγαρος ποιητής

Alexander Shurbanov και η ποιήτρια **Αλόη Σιδέρη**, διοργανώθηκε από το Διεθνές Κέντρο Λογοτεχνών και μεταφραστών Ρόδου, το Συμβούλιο Συγγραφέων και Μεταφραστών «Οι Τρεις Θάλασσες» και το ΕΚΕΒΙ, με κορηγό το Υπουργείο Αιγαίου. Από ελληνικής πλευράς συμμετείχαν τα μέλη μας: **Δ.Ν. Μαρωνίτης**, **Γιάννης Δάλλας**, **Γιώργης Γιατρομανωλάκης**, **Κυριάκος Χαραλαμπίδης**, **Αλόη Σιδέρη** και ο εκδότης Σταύρος Πετσόπουλος. Τα πρακτικά αυτού του συνεδρίου κυκλοφόρησαν τον Φεβρουάριο σε έναν καλαίσθητο τόμο.

ΕΩΣ ΠΟΤΕ ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΟΙ;

Οι εφημερίδες αναφέρονται επανειλημμένως τον τελευταίο χρόνο στις προσπάθειες της Εταιρείας Συγγραφέων να κατοχυρώσει την Κοινωνική Ασφάλιση των Συγγραφέων. Πράγματι, υπομνήματα επί υπομνημάτων, επαφές με αρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες σε υπουργεία, με Γενικούς Γραμματείς, υφυπουργούς, υπουργούς, αλλά και με τον ίδιο τον πρωθυπουργό, έχουν αποτελέσει εφέτος πρώτη προτεραιότητα για την Εταιρεία. Η γενική εικόνα είναι ότι επιτέλους υπάρχει η πολιτική βούληση να λυθεί μια για πάντα ένα θέμα που χρονίζει και το οποίο, οπωσδήποτε, δεν τιμά καθόλου τον πολιτισμό αυτής της χώρας. Προσφάτως, ο Υπουργός Οικονομίας κ. ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ απάντησε γραπτώς στα δημοσιοποιημένα διά του Τύπου αιτήματα της Εταιρείας, ενώ είχε την ευκαιρία να συζητήσει με ορισμένους συγγραφείς μας στη γιορτή που έγινε για το κόψιμο της βασιλόπιττας. Υποσχέθηκε με τη σειρά του ότι θα βοηθήσει.

Παραθέτουμε εδώ δύο ντοκουμέντα (προέρχονται από το πολύτιμο αρχείο του μέλους μας, ποιητή και βιβλιογράφου, **Γιώργου Παναγιώτου**) που αποδεικνύουν ότι το ζήτημα χρονίζει μισό αιώνα... Το ψήφισμα της Συνέλευσης του 1951 συγκέντρωνε για πρώτη φορά τα αιτήματα των τότε συγγραφέων για κοινωνική ασφάλιση. Οι μετεμφυλιακοί καιροί ήταν δύσκολοι και το ψήφισμα απευθυνόταν, μεταξύ των άλλων, και στην «Αμερικανικήν Αποστολήν!» Το ζήτημα είχε συνέχεια, και η κυβέρνηση των αποστατών του 1966, με το νομοθετικό διάταγμα 4593 της 10ης Νοεμβρίου 1966, «πέρασε» στην τότε Βουλή πλήρη νόμο για την Ασφάλιση των Συγγραφέων. Η δικτατορία «πάγωσε» την εφαρμογή του. Ωστόσο σαράντα χρόνια μετά την «αμαρτωλή» βασιλεύουσα δημοκρατία του 1966, στις συνθήκες της δημοκρατίας του 21ου αιώνα, οι συντάξεις των πνευματικών δημιουργών αυτής της χώρας ακόμα αποτελούν εκκρεμότητα της Πολιτείας. Έως τότε;

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1966

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ Φ.
239

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

4589. Περὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν Ἱζημάτων καὶ τῶν τῶν διατάξεων..... 1
4593. Περὶ Κοινωνικῆς Ασφαλίσεως τῶν Λογοτεχνῶν καὶ Καλλιτεχνῶν..... 2

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Οἱ Ἕλληνες λογοτέχνη καὶ καλλιτέχνη, ὀργανωμένοι καὶ μὴ, συγκελθόντες σήμερον 22 Ἀπριλίου 1951 εἰς τὸ θέατρον Ἀλικῆς. Ἀκούσαντες τὸν πρόεδρον τῆς Ὑργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Σπυρ. Θεοδωρόπουλον καὶ τοὺς ἄλλους ὁμιλητάς ἐπὶ τοῦ γενικοῦ καὶ δικαίου αἰτήματος τοῦ πνευματικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ κόσμου περὶ ὀργανώσεως κοινωνικῆς ασφαλίσεως ὑπερ' αὐτῶν, τῶν ὁποίων ἡ τάξις εἶναι ἡ μόνη σχεδὸν ἀπὸ τῆς οἰκονομικῆς ἀδυνατοῦς τάξις τῶν ἑλλήνων πολιτῶν ποὺ δέν εἶναι ἀσφαλισμένοι κατὰ τῶν σιαφόρων κινδύνων.

Ψ Η Φ Ι Ζ Ξ Ι

Ζητεῖ ν' ἀναγνωρισθῶν ἀπὸ τοῦς ἑρμοδίους οἱ ὑπραγμάτων τῶν ἠθικῶν δικαιώματα τῶν ὀημιουργῶν τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ φερῶν τῆς ἀνυψώσεως τῆς πνευματικῆς καὶ αἰσθητικῆς στάθμης τοῦ ἔθνους.

Ζητεῖ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νά ἐπιληφθῇ τῆς μελέτης τοῦ ζητήματος οἰά τῆς συστάσεως Ἐπιτροπῆς ἀπὸ ἑρμοδίους ἄνωτέρους ὕπαλλήλους, ἑκπρόσωπους τῶν ἐνόιαφερομένων καὶ εἰοικυῶν ἀσφαλιστικῶν Ἐπιστήμονας, ἑλλήνες καὶ ἑμερικανούς, μὲ τὸν σκοπὸν νά καταρτισθῶν, ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον σχεδίου ὀργανισμοῦ ἀσφαλιστικοῦ ὑπερ τῶν ἀνεγνωρισμένων ἑργατῶν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς φέχνης, κατὰ τὸν γήρατος καὶ τῆς ἀσθενείας.

Δίδει ἐντολήν εἰς τὴν Ὑργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν νά ἐπιδώσῃ τὸ ψήφισμα εἰς τὸν ἑξυριον πρωθυπουργὸν τοῦς κυρίους ἑπουργούς Παδείας καὶ ἑργασίας τὴν ἑμερικανικὴν Ἀποστολήν καὶ νά Νά δημοσιευθῇ διὰ τοῦ Τύπου

Η ΒΑΣΙΛΕΥΣΑ

(Handwritten signatures and stamps)

Η Εταιρεία Συγγραφέων εορτάζει την Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης με μια εκδήλωση για τον **Κ.Π. Καβάφη** στο Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν την Πέμπτη, 20 Μαρτίου, με ομιλητές τους **Γιάννη Δάλλα** (ποιητή-ομότιμο καθηγητή πανεπιστημίου), **Δημήτρη Δασκαλόπουλο** (ποιητή-βιβλιογράφο) **Diana Haas** (καθηγήτρια πανεπιστημίου-δοκιμιογράφου) και **Κώστα Κουτσουρέλη** (ποιητή). Συντονίζει ο αντιπρόεδρος της Ε.Σ. **Άρης Μπερλής** (κριτικός και μεταφραστής).

Το απόγευμα της Παρασκευής, 21 Μαρτίου, στον κήπο του Βυζαντινού Μουσείου, η Εταιρεία Συγγραφέων οργανώνει σε συνεργασία με το ΕΚΕΒΙ τη **Γιορτή της Ποίησης**, με συμμετοχή ελλήνων και ξένων ποιητών.

ΒΡΑΒΕΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΚΟΔΡΙΓΚΤΩΝΟΣ
8

3/10/02 • Βραβεία του περιοδικού «Διαβάζω».
Βραβείο ποίησης: **Γιάννης Βαρβέρης**, για το βιβλίο του *Στα Ξένα*. Βραβείο Δοκιμίου-Μελέτης: **Γιώργος Αράγης** για το βιβλίο του *Αστική εμπειρία και αστική ιθαγένεια της νεοελληνικής λογοτεχνίας*. Βραβείο Διηγήματος: **Σωτήρης Δημητρίου**, για το βιβλίο του *Η βραδυπορία του καλού*. Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Πεζογράφου: **Ελένη Γιαννακάκη**, για το βιβλίο της *Περί ορέξεως και άλλων δεινών*. Βραβείο Παιδικού Βιβλίου: **Παντελής Καλιότσος**, για το βιβλίο του *Η σφεντόνα του Δαβίδ*. Βραβείο Εφηβικού Βιβλίου: **Ηρώ Παπαμόσχου**, για το βιβλίο της *Το χθες του έρωτα*.

18/12/02 • Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας.
Μεγάλο Κρατικό Βραβείο: **Μανόλης Αναγνωστάκης**, για το σύνολο του έργου του. Βραβείο Μυθιστορημάτων: (εξ ημισείας) στους **Μένη Κουμανταρέα**, για το βιβλίο του *Δυο φορές Έλληνες* και **Ζυράνα Ζατέλη** για το βιβλίο της *Με το παράξενο όνομα Ραμάνθις Ερέβους*. Βραβείο Διηγήματος: **Δημήτρης Καλοκύρης**, για το βιβλίο του *Το μουσείο των αριθμών*. Βραβείο Ποίησης: **Μάριος Μαρκίδης**, για το βιβλίο του *Παρά Ταύτα*. Βραβείο

Δοκιμίου - Κριτικής: **Αριστείδης Μπαλτάς**, για το βιβλίο του *Αντικείμενα και όψεις εαυτού*. Βραβείο Μαρτυρίας - Χρονικού: **Κωστής Παπαγιώργης**, για το βιβλίο του *Κανέλλος Δεληγιάννης*. Βραβείο Μετάφρασης έργου ελληνικής λογοτεχνίας σε ξένη γλώσσα: **Άννα Τσιμπόνε**, για τη μετάφραση του βιβλίου *Το μόνον της ζωής του ταξίδιον* του Γεωργίου Βιζυηνού. Βραβείο Λογοτεχνικής μετάφρασης έργου ξένης λογοτεχνίας στην ελληνική γλώσσα: **Μάγκυ Κοέν**, για τη μετάφραση του βιβλίου *Ταξίδι στο τέλος της Χιλιετίας* του Αβραάμ Γεόσουα. Βραβείο

Παιδικού λογοτεχνικού βιβλίου: **Παντελής Καλιότσος**, για το βιβλίο του *Η σφεντόνα του Δαβίδ*. Βραβείο Εικονογράφησης παιδικού βιβλίου: **Άννα Μενδρινού**, για το βιβλίο της *Ζωής Βαλάση Μύθοι του Αισώπου*. Βραβείο Βιβλίου γνώσεων για παιδιά: **Ιωάννα Φωκά**, για το βιβλίο της *Βασίλισσα Βερενίκη*.

27/12/02 • Βραβεία Ακαδημίας Αθηνών.
Η **Ακαδημία Αθηνών** απένειμε το Βραβείο του Ίδρυματος Κώστα και Ελένης Ουράνη στον **Ανδρέα Μήτσο** για το βιβλίο του *Σφήκες*. Επίσης, το ίδρυμα Πέτρου Χάρη απένειμε Βραβείο Πεζογραφίας στον **Κώστα Στεργιόπουλο** για το βιβλίο του *Το φτερό και το χάμα* καθώς και στο **Θανάση Βαλτινό**, για το σύνολο του αφηγηματικού του έργου, με την ευκαιρία της έκδοσης του μυθιστορημάτων *Συναξάρι Α. Κορδοπάτη. Βιβλίο δεύτερο. Βαλκανικοί '22*.

9/1/03 • Σε εκδήλωση που διοργάνωσε το Ε.ΚΕ.ΒΙ. στη Στοά του Βιβλίου, σε συνεργασία με τη λογοτεχνική επιτροπή της ιταλικής πόλης Castel Goffredo, τιμήθηκαν ο **Παύλος Μάτεσις** και η **Άλκη Ζέη** που έλαβαν το λογοτεχνικό βραβείο Giuseppe Acerbi, για τα βιβλία τους *Η μητέρα του σκύλου* και *Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα*, αντίστοιχα.

15/1/03 • Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος απένειμε τον Ταξιάρχη του Τάγματος του Φοίνικος στον **Δ. Ν. Μαρωνίτη** για τη συνολική προσφορά του στα Ελληνικά γράμματα.

23/1/03 • Σε τιμητική τελετή που πραγματοποιήθηκε στο Ωδείο Γκιστάβ Σαρπαντιέ του Παρισιού, ο **Βασίλης Βασιλικός** ανακηρύχθηκε μέλος της «Παγκόσμιας Ακαδημίας της Μονμάρτρης».

ΒΡΑΒΕΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

«Δαίδαλος» και «Διδώ Σωτηρίου»

Βραβεία Πολιτισμού
από την Εταιρεία Συγγραφέων

Η Εταιρεία Συγγραφέων εγκαινίασε για πρώτη φορά στην ιστορία της τον θεσμό δύο βραβείων πολιτισμού. Τα βραβεία «Δαίδαλος» και «Διδώ Σωτηρίου», με χορηγό το πρόγραμμα **R in Art** της **Rothmans**, απονεμήθηκαν εφέτος σε μεγάλη εκδήλωση που έγινε στο Μουσείο Μπενάκη στις 4 Δεκεμβρίου. Οι τιμηθέντες, εκτός από το χρηματικό έπαθλο, παρέλαβαν και επίχρυσο κόνινο, αντίγραφο των ελληνιστικών χρόνων. Στη διάρκεια της εκδήλωσης παρουσιάστηκε επίσης το πρώτο τεύχος του παρόντος περιοδικού, το νέο έντυπο *Πορτραίτο* της Εταιρείας καθώς και το *Ημερολόγιο 2002* (εκδ. Ελληνικά Γράμματα).

Τι είναι τα βραβεία «Δαίδαλος» και «Διδώ Σωτηρίου».

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «ΔΑΙΔΑΛΟΣ» απονέμεται κάθε χρόνο σε έργο γραπτού λόγου που προάγει τον πολιτισμό στην Ελλάδα και τον κόσμο. Κριτήριο για την απονομή είναι η καινοτομία του έργου, η ειδική συμβολή του στον χώρο της βιβλιογραφίας που ανήκει, η εμπέλειά του στον ευρύτερο χώρο της επιστήμης, των ιδεών, της κριτικής σκέψης, της τέχνης κλπ. Το βραβείο απονέμεται σε οποιονδήποτε Έλληνα συγγραφέα, ανεξαρτήτως του αν είναι μέλος της Εταιρείας, και ανεξαρτήτως του αν είναι λογοτέχνης, επιστήμονας, καλλιτέχνης κ.λπ. Το βραβείο «Δαίδαλος» απονέμεται με την ευθύνη, και κατά την κρίση, του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας Συγγραφέων. Συνοδεύεται από συμβολικό χρηματικό έπαθλο –το ύψος του οποίου ανέρχεται στο ποσό των 6.000 Ευρώ.

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ» απονέμεται κάθε χρόνο σε ξένο ή Έλληνα συγγραφέα που με το έργο του αναδεικνύει την επικοινωνία των λαών και των πολιτισμών μέσα από την πολιτισμική διαφορετικότητα. Στην εποχή της ισοπέδωσης των εθνικών, φυλετικών, θρησκευτικών, τοπικών, πολιτιστικών κ.ά. ιδιομορφιών στο όνομα της παγκόσμιας αγοράς: εποχή όπου η πνευματική δημιουργία δέχεται ισχυρή την πίεση της μαζικής κουλτούρας και των υποπροϊόντων της: εποχή όπου οι γλώσσες με μικρή διάδοση δυσκολεύονται να ανταγωνιστούν τις λεγόμενες «ισχυρές γλώσσες» στην κυκλοφορία της πνευματικής τους παραγωγής: το βραβείο «Διδώ Σωτηρίου» υποστηρίζει την οικουμενικότητα των ιδεών και της δημιουργίας μέσα από την εθνική, φυλετική, θρησκευτική, πολιτισμική διαφορετικότητα του κάθε έργου, την παγκόσμια γλώσσα μέσα από τις διαφορετικές γλώσσες της τέχνης και της δημιουργίας.

Ο πρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων Βασίλης Βασιλικός απονέμει το βραβείο «Διδώ Σωτηρίου» στον Κλαούντιο Μάγκρις και η Κική Δημουλά στον Γιώργο Ραγιά των εκδ. «Μέλισσα».

Η Εταιρεία Συγγραφέων απένειμε το Βραβείο Πολιτισμού **ΔΑΙΔΑΛΟΣ**, για το έτος 2001, στον Εκδοτικό Οίκο **Μέλισσα** (Γιώργος Ραγιάς, Αθηνά και Άννη Ραγιά) για την άψογη έκδοση του πολύτομου έργου που αφορά τη **Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή** (συγγραφέας: Χαράλαμπος Μπούρας), τη **Νεοκλασική** (συγγραφείς: Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη και Μάνος Μπίρης) και τη **Μοντέρνα Αρχιτεκτονική** (συγγραφέας: Δημήτρης Φιλιππίδης). Οι διακεκριμένοι επιστήμονες που υπογράφουν τους τρεις τόμους επιχειρούν πρωτότυπες, συχνά και τολμηρές απόψεις, αφενός ως προς την εξέλιξη και αφετέρου ως προς την πρόσληψη της ελληνικής αρχιτεκτονικής στο μάκρος του χρόνου. Αυτές οι τεκμηριωμένες, και ταυτοχρόνως απολαυστικές στην ανάγνωση, μονογραφίες, καθιστούν το έργο πολύτιμο εργαλείο αναφοράς: εξ άλλου, το πρωτότυπο φωτογραφικό υλικό, το οποίο καλύπτει υποδειγματικά την ελληνική επικράτεια, συγκεκριμένα, ως κιβωτός μνήμης, όλη την Ελληνική Αρχιτεκτονική. Η φροντισμένη έκδοση αποτελεί υπόδειγμα γόνιμου «διαλόγου» εικόνας και κειμένου και, κατά τη γνώμη της Εταιρείας Συγγραφέων, προάγει την εθνική αυτογνωσία στον χώρο της Αρχιτεκτονικής.

ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΗ ΦΕΤΙΝΗ
ΑΠΟΝΟΜΗ
ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ
«ΔΑΙΔΑΛΟΣ»
ΚΑΙ
«ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ»

Χάλκινο επίχρυσο αντίγραφο από Μακεδονικό (?) χρυσό στεφάνι με φύλλα και καρπούς κισσού των Ελληνιστικών χρόνων. Μουσείο Μπενάκη.

Η Εταιρεία Συγγραφέων απένειμε το Βραβείο Πολιτισμού **ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ** 2001 στον ιταλό συγγραφέα **Claudio Magris** για την ελληνική έκδοση του βιβλίου του *Danubio*: το βιβλίο προάγει, μέσα από ένα διεισδυτικό μωσαϊκό από επικαλυπτόμενους πολιτισμούς, λογοτεχνίες και νοοτροπίες, τη συζήτηση για την πολιτιστική διαφορετικότητα. Στην απέραντη τοιογραφία του, που εκτείνεται από τις πηγές του ποταμού έως τη Μαύρη Θάλασσα, το βιβλίο παρέχει έναν θησαυρό ιστορικών γεγονότων και εμπνευσμένων ιδεών, που επιτρέπει στον αναγνώστη, να εισέλθει, με τον πιο απολαυστικό τρόπο, στα άδυτα της σκοτεινής καρδιάς της Ευρώπης. Το οδοιπορικό αυτό, που διασχίζει τους πολιτισμούς από την παλαιά *Mittleluegora* για να καταλήξει στα Βαλκάνια, διαθέτει το προσόν να χρησιμοποιεί ως σηματορῶ την καλή λογοτεχνία: ο Μάρκος Αυρήλιος, ο Κάφκα, ο Καννέτι, ο Βιτγκενστάιν είναι μερικοί, από μια πληθώρα, σημαντικών αλλά και ελασσόνων συγγραφέων, οι οποίοι, όλοι, κατέβαλαν το μερίδιό τους στο κοινό όραμα που σήμερα ονομάζουμε Ευρωπαϊκή Κληρονομιά.

Τον Φεβρουάριο, στην κοπή της πίτας (στο καφέ-βιβλιοπωλείο Βοξ) παραβρέθηκε, μεταξύ των άλλων, ο Υπουργός Οικονομίας κ. Νίκος Χριστοδουλάκης και συζήτησε με μέλη μας το φλέγον ζήτημα της κοινωνικής ασφάλισης των συγγραφέων (βλ. και σελ. 27).

Μανόλης Λαμπρίδης
(1920-2002)

Καθώς ολόκληρος ο πολιτισμός, σήμερα, από τα οικονομικά του θεμέλια ως τις υψηλότερες σφαίρες της ιδεολογίας, βρίσκεται σε κρίση, και η τέχνη, δεν είναι έξω από την κρίση. Η κρίση, που περνάει η τέχνη, ειδικότερα, έχει τη ρίζα της στην εξής αντίφαση: στην τέχνη, γενικά, ο άνθρωπος εκφράζει το αίτημα της αρμονίας και της πληρότητας της ζωής, δηλαδή των πιο πολύτιμων αγαθών, που η ταξική κοινωνία του στερεί. Γι' αυτό, κάθε καινούργιο καλλιτεχνικό ρεύμα αρχίζει με την ανταρσία. Κάθε αυθεντικό έργο τέχνης ενέχει πάντοτε μια διαμαρτυρία, συνειδητή ή ασυνειδητή, μαχητική ή παθητική, αισιόδοξη ή απαισιόδοξη, εναντίον της πραγματικότητας. Η τέχνη της εποχής μας είναι δυνατό να είναι αληθινή και μεγάλη αν έχει βαθύτατη ευαισθησία απέναντι στην κοινωνική πραγματικότητα, στην αλήθεια.

Μανόλης Λαμπρίδης
(Από τον πρόλογο στο βιβλίο του Λ. Τρότσκι: *Λογοτεχνία και Επανάσταση*, εκδ. Προμηθέας, 1966)

Νανά Ησαΐα
(1934-2003)

ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

III

Κι εγώ τον έχω γνωρίσει μόνο σαν τη μοναξιά που ετοιμάζεται κι ακόμα δεν την έχεις γνωρίσει είπε.
Μέχρι την τελευταία στιγμή έχεις κάπου να πας.
Κάποιος σε περιμένει στο σπίτι έστω κι αν αυτός είναι ο θάνατος του άλλου ή μία στιγμή γεμάτη λύπη που ο θάνατος αργεί και το βλέπεις ότι δεν μπορεί ν' αναπνεύσει.

V

Τώρα που την σκέφτομαι βρίσκομαι μακριά από την πόλη.
Για διακοπές.
Στο σπίτι με περιμένουν να γυρίσω πίσω.
Απόψε σηκώθηκε ένας δυνατός αέρας.
Δεν γράφω γράμμα.
Δεν είμαι εδώ.
Δεν έχω φύγει καθόλου.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ, εκδ. Λωτός, 1969

Δαίδαλος

Τεύχος 2, Χειμώνας 2003
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Διεύθυνση σύνταξης:
Άρης Μαραγκόπουλος
Σχεδιασμός, καλλιτεχνική επιμέλεια:
Δημήτρης Καλοκύρης
Εκτύπωση:
Αντωνιάδης ΑΒΕΕ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ:

Δημήτρης Αλεξίου, Κώστας Αρκουδέας,
Δημήτρης Καλοκύρης, Μαρία Κυρτζάκη,
Άρης Μαραγκόπουλος, Γιώργος Παναγιώτου, Έλενα Χουζούρη

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

συγγραφέων

Κοδριγκτώνος 8, Αθήνα 11257
Τηλ.: 210-8231890
Φαξ: 210-8232543
E-mail: grwrisoc@otenet.gr
URL: <http://www.dedalus.gr>

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Πρόεδρος: Βασίλης Βασιλικός
Αντιπρόεδρος: Άρης Μπερλής
Γενικός γραμματέας: Άρης Μαραγκόπουλος, Ταμίας: Μιχαήλ Μήτρας, Μέλη: Έλενα Χουζούρη, Πέτρος Τατσόπουλος, Γιώργος Παναγιώτου

Γραμματεία:

Σίσσυ Μακρή, Φωτεινή Κουτροζή

Λογιστήριο:

Νάσος Κονταξόπουλος

Λογότυπος:

Βάσω Αβραμοπούλου

Πανοραμική φωτογραφία:

Διονύσης Λιάλιος

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
ΕΠΙΧΟΡΗΓΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

2003: ΕΤΟΣ ΚΑΒΑΦΗ

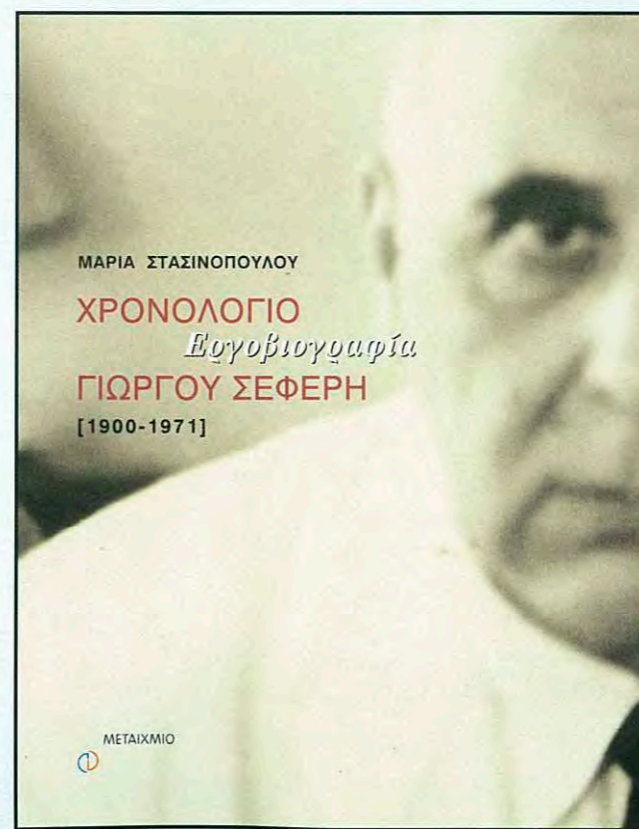
140 χρόνια από τη γέννησή του, 70 χρόνια από το θάνατό του

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
εικόνα και λόγος

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ
ΤΟΥ Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ

Η πληρέστερη βιογραφία που φωτίζει κάθε πτυχή της ζωής και του έργου του Αλεξανδρινού. Το βιβλίο στηρίζεται στην πλουσιότερη καβαφική βιβλιογραφία και παρακολουθεί σε χρονολογική σειρά τα γεγονότα της ζωής του ποιητή, την αφετηρία και την εξέλιξη της ποίησής του, τις προσωπικές του αντιδράσεις απέναντι στην ανθρώπινη μοίρα, απέναντι στον έρωτα και το θάνατο.

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ
Εργοβιογραφία
ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΕΦΕΡΗ
[1900-1971]

Το βιβλίο καταγράφει και παρακολουθεί λεπτομερώς τα γεγονότα της προσωπικής, της δημιουργικής και της εκδοτικής πορείας του ποιητή, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Αποσπάσματα από τις *Μέρες*, τις *Δοκιμές*, τους τόμους της αλληλογραφίας του και ανέκδοτα στοιχεία από το Αρχείο του συμπληρώνουν το βιογραφικό υλικό.

Κυκλοφορεί και σε χρηστική έκδοση με 33 ποιήματα του Γιώργου Σεφέρη.

Στο επόμενο τεύχος,
εκτενής αναφορά στην εκδήλωση
ΜΝΗΜΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΟΤΖΙΑ
που έγινε στη Στοά του Βιβλίου
στις 28 Ιανουαρίου 2003

Head & Shoulders

DREAM IT

The cigarette for real smokers.

Το Υπουργείο Υγείας Προειδοποιεί:

ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ